

జయంతజయపాలము

ప్రసంగ ప్రవాహి
5/10/01 మధుర శ్రీరామమూర్తివిగారి
విరచితము.

కొండవల్లి వీరవేంకయ్య
శ్రీసత్యనారాయణ బుక్ షాప్,
రాజమండ్రి.

శ్రీసత్యానంద ప్రెస్ సంచు ముద్రింపబడినది.
రాజమండ్రి వరము.

1938

కాపీరైటు)

(వెల 12.

గొప్ప జ్యోతిష గ్రంథములు.

గ్రంథకర్త :—ఆకెళ్ల వేంకటశాస్త్రిలుగారు.

జ్యోతిష శ్రుతముబోధిని	రు. 9- 8	దశాధి క్రియలచంద్రిక అను	
జాతకమార్తాండం 1వ భా.	1- 8	వృద్ధపారాశరి	1- 0
జాతకమార్తాండం 2వ భా.	1- 8	జ్యోతిషవిద్యా ప్రకాశిక	
జాతకమార్తాండం 3వ భా.	2- 0	సంజ్ఞాధ్యాయము	1- 0
జ్యోతిషరహస్యం 1వ భా.	1- 8	2 వ గణితాధ్యాయము	1- 0
డిటో 2వ భా.	1- 8	3 వ భావఫలధ్యాయం	2- 0
గర్భసంహితం భావఫలధ్యాయం		4 వ దశాఫలధ్యాయం	2- 0
	0- 4	బృహత్పరశరహసంహిత	0- 4
ఆంధ్ర జాతకతత్వం శూత్రములు		వాస్తుసంగ్రహము	0-12
1వ భాగం	1- 8	అదృష్టదీపిక	0-10
డిటో 2వ భాగం	1- 8	జ్యోతిషఫలప్రదర్శిని	0-10
శాస్త్రసాముచికం	0- 8	శిల్పసంగ్రహము	0- 8
మామూర్తదర్శనము	0- 8	జాతకచంద్రిక	0- 8

వివిధ గ్రంథములు.

దండకరత్నములు		దస్తావేజుల మతలది	0-12
(20 దండకములున్నది)	0- 8	ప్రశ్నోత్తర వేదాంతరత్నముల	0- 8
అధ్యాయ రామాయణ కీర్తనలు	0- 8	సంగీతవిద్యాబోధిని (స్వరములతో	
రామదాసుచరిత్ర (కీర్తనలు)	0- 8	కృతుల కీర్తనలుగలది)	1- 0
నేడుక పెండిపాటలు	0- 8	మహిళామనోరంజని పాటలు	0- 1
విలువిద్య (బాలవిద్య శేషకోస		గారడీవిద్య (యంద్రశాలము)	0-
విధము)	0- 4	హిందీతెనుగుభాషాబోధిని	0-
హిందూస్థాని తెనుగుబోధిని	0- 8	కుశలవకుచులచరిత్ర	0-
స్త్రీలపాటలు (24 పాటలైనఁడు)		గణితబోధిని	0-
	0- 8	కైవల్యామృతసారము	0- 1
కుశలపుట యుద్ధము	0- 8	ఆంధ్రనామసంగ్రహము	0- 1

కొండవల్లి వీర బంకయ్య, శ్రీనాథశారాయణ బుక్కుడిపో, రాజమండ్రి.

సంగీత

జయంతజయపాలము

(5 అంకముల నాటకము.)

బహుశ్రీ

మద్దూరి శ్రీ రామమూర్తిక వి

విరచితము.

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య.

పబ్లిషరు :

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య,

శ్రీనాథనారాయణ బుక్కుడిపో,

రాజమండ్రి.

శ్రీనాథనాథనందప్రెస్సండు

ముద్రింపబడినది.

రాజమండ్రి.

1933

పీఠిక.

భాషాభిమానులారా !

నాయోపనిషత్కొలది నీ జయంతజయపాల మను నాటకమును రచించి లోకమున కర్పించితి. ఇంచుమించుగ నియ్యది నావ్రథమ ప్రయత్నమగుట నిందనేక దోషము లుండవచ్చు పాఠకమహాశయు లిందున్నదోషముల మన్నించి యొప్పులనె గైకొన ప్రార్థించుచున్నాఁడ.

లోకమున నెంద తెందరో కవిపుంగవు లీజయంతజయపాల మును మున్ను రచించియుండిరి. మఱల నయ్యది నేను వ్రాయఁబూ నుట హాస్యాస్పదమైనను నామిత్రులకోరిక ననుసరించి వ్రాయఁగడంగి నందులకు మన్నింతురుగాక.

కాకినాడ, }
13.2.31. }

ఇట్లు,
విన్నవించు గ్రంథకర్త.
మద్దూరి శ్రీరామమూర్తికవి.

ఈనాటకమునందు వచ్చు పాత్రలు.

పురుషులు.

1. జయంతుడు—పాటలనగరాధీశ్వర కుమారుడు
2. జయపాలుడు—జయంతుని చెలికాడు
3. చిత్త కేశుడు—జయంతుని చూమ
4. విజయసేనుడు—చిత్త కేశుని కుమారుడు
5. మంత్రి—చిత్త కేశుని మంత్రి
6. వెంకిడు—మేదరనాయకుడు

స్త్రీలు.

1. మోహిని—వారకాంత
2. భవనమోహిని—జయంతుని భార్య
3. చారుమతి—జయపాలుని భార్య
4. నర్మద } చారుమతి చెలికత్తెలు
5. సుశీల }
6. కాళికాదేవి

సందర్భానుసారముగా ఇటులు మరికొందరువత్తురు.

జయంతజయపాలము.

ప్రథమాంకము.

ప్రథమరంగము.

స్థలము—మోహినిశయనాగారము.

[ప్రవేశము—మోహిని.]

(మోహిని-నవినాసముగా నిలుపుటద్దముచేత నిలువబడి
ముంగురులు సవరించుకొనుచు)

సీ. పెనువేతనములను ♦ బిరుదంబులనుబొంద

దగినట్టి నులభ సా ♦ ధనము ధనము

యెట్టివారలనైన ♦ నిట్టెదానులజేయ

దగినట్టి సౌమ్య సా ♦ ధనము ధనము

యెట్టియాపదనైన ♦ నిట్టెదొలంగింప

దగినట్టి మంచి సా ♦ ధనము ధనము

యెట్టికట్టడినైన ♦ నిట్టెలోబడజేయు

జనవశీకరణ సా ♦ ధనము ధనము

గీ. పెక్కునుడులేల భువిని పెం ♦ పెక్కినట్టి

సర్వసౌఖ్యము లొనగూర్చు ♦ సాధనంబు

ధనము ధనములేకున్నచో ♦ దనయులైన

ముప్పగడువంగ దరిజేర ♦ బోరుగాడె.

(నవిమర్శనముగా) ధనమా! నీప్రభావమెంతని కొనియాడగలము.

ధనమూలమిదంజగత్తను పల్కులబల్కిన మహనీయులకు భవన్మహా

మహిమంబు బాగుగా బోధకమైయుండును గాని యస్సదాదికించి

దులకు నీ ప్రభావశయము లేకమైనను దెలియదుగదా? ఒకానొక
 వేళ దెలిసియున్నను ప్రయోజనకారి కాజాలదుగదా? నిక్కమున
 కిట్టి యమూల్యతర పదార్థమును లోకై కవాంఛనీయుముచు, ధనమును
 నృజించుటలో నాచతురాననుడు దనకుగల నిర్మాణచాతుర్యమం
 తయు వినియోగించి యుండెనని దలంచుట సత్యేతరముగాదుగదా?
 ప్రాయ మరుదెంచినదిమొదలు ప్రాణము “హరీ” యనునంతవరకు
 ధనాసక్తి, ధనమం దభిలాష, ధనార్జనోపాయాన్వేషణము, ఒక్కడై
 నను విడుచునా? అందునను, రూపజీవుల మగుటచే ననుదినంబును,
 అంతవరకేల, ననుక్షణంబును, ద్రవ్యార్జనకై ప్రాకులాడుటే చూకుల
 సాంప్రదాయముగదా! (సాలోచనముగా) నిక్కునమునకు ద్రవ్యార్జ
 నకై నాయొనర్చు ప్రయత్నములు ఫలించిన యాజన్మాంత మింటి
 నుండి కాలుగడువకయే పొట్టగడుపుకొనవచ్చునుగదా! కాని ఒక్కొక్క
 కసమయమందు, యిక్కార్యమున నాకు జయము లభించునా లభిం
 పదాయను నందియ ముదయించు మిన్నది. సుస్థిరస్నేహాలతాపాశ
 బద్ధులై చిరకాలాబ్యయించుండియు, యిరుమేనులనొక్కజీవమై ప్రవ
 ర్తించు జయంత జయపాదురకు, తీర్చివైరింబు గల్గించుటకై తానొ
 నర్చిన వివిధ ప్రయత్నములు విఫలమగుటచే వారిస్నేహము చెడకున్న
 వారిరువురును యుక్తవయస్కులై పుట్టింటనున్న దమభార్యులైన
 న్మరింపరనియు, కోడలిని దోడ్కొనిరాక నాపెను పుట్టింట దిగవిడ
 చుటచే లోకాపవాదమునకు వెరువవలయుననియు భూపాలుడు రెండు
 లక్షలదీనారముల నాకార్యము సాధించువారల కొనుగడునని ప్రక
 టించెను. ఎవ్వరైన నామొత్తమున కాశబడి యట్లానంతిరునయే
 యాతనితిలలవు. కానియొక ప్రయత్నించిచూచెదను. భూపాలుడు
 నరియైనమార్గమున కార్యసాధనకై ఎడంగియుండలేదనియే నాతలంపు.
 తండ్రి కుమారులకు, అన్నదమ్ములకు, ప్రాణస్నేహితులకు, నాలు

మగలకు దీరనివైరము గల్గింప నమర్థతగలవార లాడువారు. ఈవిషయపరిజ్ఞానములేక భూపాలుడు తా నెన్నివిధముల యత్నించినను విఫలుడగుటకు సందియమున్నదా? కాంతలు అందునను వేశ్యకాంతలు. అట్టివిషయములందు ప్రత్యేకానుభవముగలవారలై తృటిలోన, నొక్కమాటతో కార్యసాధనమొనరింపగల చాతుర్యధురీణులు. కాన నాకీకార్యమున జయము లభింపగల దనునాశ జనించుచున్నది. రాకుమారుడు దుద్యానవనమునకు బోయినట్లు దెలియవచ్చెనుగదా? అచ్చటికేగి నానేర్పు జూపి నాయుద్యుష్ట మెట్లుండెనో నిర్ణయించెదగాక. (నిరమ్మిమింప తెరవ్రాలును.)

ద్విదీయరంగము.

స్థలముద్యానవనము.

[ప్రవేశము—జయంతుడు.]

జయం—

గీ. చెడినయెడ బంధువులదరి + జేరుకంటె
 స్నేహితులపొంత తలదాచి + నిలువవచ్చు
 ననెడివాక్యాల్లి బంధు జ + నాల్కికంటె
 హితులె ముఖ్యులటంచు జా + టించుగాదె.

సన్నిత్రునిచే నపకారమునొందినవా డెవ్వడును గానబడదనియే నానమ్మకము. బంధులన్ననో? నాల్గురూకలు చేనున్నతరి లేనిపోని బాంధవ్యముల గలుపుకొన జూతురుగాని లేవడినున్న దరిచేరరాదుగదా? మిత్రుడు సుహృద్భావముగల మిత్రుడు. తనహితునకాపద తటస్థించిన నయ్యది తనదిగా భావించి తోడ్పడయత్నించును. గాని దూరగుడగునా? ద్రవ్యమున కాశించి పెట్టుపోతల కాశించి యిచ్చకములాడుచు దరికేరుమిత్రులందరును పరమపవిత్రమైన మిత్రశబ్దమున

కవయశ మొనగూర్చెడుమూర్ఖులని తలంపవలయును. నిక్కముగా నుహ్మద్భావముగల మాజయపాలునివంటి మిత్రుడు లభించుట పూర్వజన్మ సంచితార్థ సుకృత విశేషఫలంబనుట కినుమాంతయు సందియముండదుగదా? నే డింకను యాతఁ డరుదెంచి నట్లు తోపదు. కాదు కాదు. పొరబడుచుంటిని. వచ్చి యుండెదో నారాక్షణి నిరీక్షించుచుండును. (పరిక్రమించుచు ముందునకుజూచి) అదే వనపాలునితో నేమో మాట్లాడుచున్నాడు. మిత్రమా! మిత్రమా!!

[ప్రవేశము. జయపాలుడు.]

జయ—రాకతడయుటచే నిం రావని భావించితిని.

జయం—సకాలమునకు రావలయుననియే బయలుదేరితిని. కాని, నడుమ నొక చిన్నయాటంకముగల్గినది. నే బయలుదేరి వచ్చుచుండ జనకుడు నను బిలువనంపెను. పోవకున్న కోపించునేమో యని వెడలితిని. ఆశనితో సంభాషణ ప్రారంభమైన నయ్యది యంతమొందుటకు సుచారొక్క దినమైనను గావలయుననుట నీవెఱిగినదేగదా?

జయ—ఏవిషయమై సంభాషించియుండిరి?

జయం—ఏమున్నది? ఎన్నిదినములు చెప్పినను ఒక్కటియే. రాజ్య భారము వహించుమని. అంతకంటె సధికమేమున్నది. ఇంకను నాపై రాజ్యభారము నిలువవలదని నేను వేడుకొనుట. దీని తోడనే పుణ్యకాల మతిక్రమించినది.

జయ—బాగుగానున్నది. ముదుసలియగు జనకుడు సంప్రాప్తయౌవ్యనుండై. సర్వవిద్యాప్రపూర్ణుండై. చతురుపాయధురీణుండై. వేయేల సర్వవిధముల వసుంధరాపరిపాలనమున కర్హుడై యున్న కుమారుని రాజ్యభారము గైకొమ్మనుట లోకాచారమే. కాని కుమారుడు లోకాచారవిరుద్ధముగ నీవలె సుత్రమిచ్చినవా

రవ్వరును లేరు. తొల్లి శ్రీరాముడేమననో తెలియదా? నీవట్లు జనకునితో బలుకుటకుగల హేతువెద్దియో గోచరింపదు.

జయం—నాయభిమత మెఱింగింపుమందువా? ధరావరిపాలనాభారము తలపై బడిన స్వీటిసుఖములో నావగింజంతైన నవ్వుడుండదనియే నాయభిప్రాయము.

జయ—ఏల?

జయం—ఏలా?

సీ. రాజ్యరక్షణతత్ప $\diamond$ రతగల్గుటేగాని
విముఖతజూపింప $\diamond$ వీలుకలదె
సభలోనగూర్చుండి $\diamond$ చర్చించుటేగాని
హాయిగానిటుదిరు $\diamond$ గాడనగునె
జనులపాలించు వి $\diamond$ చారభారిమెగాని
నితరంబుమదిలో వ $\diamond$ శింపనగునె
నియమితకృత్యముల్ $\diamond$ నెఱవేర్చుటేగాని
యిచ్చవచ్చినటు చ $\diamond$ యింపనగునె
గీ. ప్రకృతిచిత్రంబులను గన $\diamond$ వలనువడునె
వేయిపల్కులకవకాశ $\diamond$ మీయనేల
కనులకల్మికి సాఫల్య $\diamond$ గరిమగనెడి
భాగ్యలాభంబుగలుగ దె $\diamond$ పుటికినైన.

ఈ హేతువుచేతనే మజ్జనకునివల్కులస్వభావావింపవలసివచ్చినది.

జయ—మిత్రమా! అట్లునటసరికాదు. జరాధరింబున ధరావరిపాలనాభారము వహింపజాలకున్న జనకునిసౌఖ్యమారయక, స్వార్థపరాయణునివలె నీసౌఖ్యమే జూచుకొనుచుంటివి.

జయం—ఒక్కొక్కసమయమంగు జనకునియభిమత మిఁదేర్పవలయుననియు, నాతనికి సంపూర్ణశ్రాంతి యొంగవలయు ననియు

దలంచుచుండు కాని మన యీవిహారములకు మనస్వేచ్ఛకు భంగము కలుగునని సంశయమందుచున్నాను.

జయ—రాష్ట్రపాలన మొనరించుచున్న స్వేచ్ఛావిహారమునకు భంగము గలుగునా ?

జయం—కలుగదా ? ఇంతస్వేచ్ఛగ మనము కలసికొనగలమా ?

జయ—వల ? (పరిహాసముగా) జయంతమహారాజావారు యింక మమ్ము దేశేరనీయరుగాబోలు.

జయం—అదిమాత్రముకల్ల. జయిపాలుడు ప్రధానామాత్యుడైన పిమ్మట నాటసిపాంగతల్లలాభమునకే నేను భూపాలపద మాసింపదనుగాని యట్లుగానియెడ నాతనితోగలచెలిమి విధ్వస్త మొనరించురాష్ట్రపాలనమన కెన్నడు సమ్మతింపను. అదే వన పాలుడేని యిట్లరుదెంచుచున్నాడు.

[ప్రవేశము—వనపాలుడు]

వనపాలు—(నమస్కరించి) దేవా ! ద్వారముకడ నొకవేశ్యాంగన దర్శన మవేక్షించి నిలచియున్నది.

జయం—నన్నదర్శించుటకా ? లేక జయపాలుని దర్శించుటకా ? పొమ్ము. ఎందులతో కనుగొనిరమ్మా ?

(వనపాలుడు నిష్క్రమించును.)

జయ—ఇప్పు డీవేశ్య యిట్లరుదెంచుటకు గల హేతువెద్దియోగదా !

జయం—వనపాలుడరుదెంచినగదా చెలియును.

[పునఃప్రవేశము—వనపాలుడు]

వన—(నమస్కరించుచు) తమ్మిరువురనుదర్శింపనరుదెంచెట.

జయ—నమయముకాదని చెల్పుము.

జయం—వల ?

జయ—వేశ్య లేకార్యమొనర్చినను ధనసంపాదనకొరకు. మనల దర్శిం
చుటవలన తనకేదోలాభము గలుగగలదనియే దానియభిచుత
ము. కావున యిప్పుడు సమయమియ్యకుండుటయే యుత్తమము.
మరిమొకవిషయ మాలోచింపుము. సదభిప్రాయముతో మనల
నామెజూచుటకు సంకల్పించుకొని యున్నయెడల నీపూదోట
లో దర్శింపనరుదెంచుటకంటె, ఈయేకాంతసమయమున నరు
దెంచుటకంటె, హెచ్చుసమయములేదా? కావున నీమె యే
దో దురభిప్రాయముతో నరుదెంచియుండుననుట స్పష్టపడుచు
న్నది. ఇంతియెగాక, యీవేశ్యాంగనను లోనికి రానిచ్చితిమేని,
లోకములోన, భూషణుడును సుత్రికుమారుడును యువ
వసమున విశ్రమించుట ననుమితచే నచటకేగి వారకాంతల
నచటికి బిలిపించి, నాతో గోప్యవర్తనమున దగిలియుండి
రను ప్రతీతి వ్యాంగ్యగలదు. ఎట్టియపఖ్యాతియు రాకుండగనే
యుండవలయునుగాని నచ్చియంతలబబోవునా?

జయ—ఏమి? నీయపూర్వజ్యోతిషము! ఇంతిమాత్రమునకే పెక్కు
లగు యనర్థములు సంభవించునా? అంతిమాత్రముననే లోకు
లనుమానింతురా! అట్టిలోకము, యీవరకే ఆవేశ్యను యు
పవనద్వారమునొద్ద జూచినంతనే, యనుమానింపకుండురా?
నీవెట్టియపవాదువచ్చునని భావించియుంటివో యది, యీవ
రకేవచ్చియుండలేదా? నాయభిప్రాయమేమన; వచ్చిన గూపె
కు దర్శనమొనంగి, యింకనీవెన్నడిచటికి రావలదని హెచ్చ
రించి సంపివేయుదము. ఇంతిమాత్రమున ప్రమాదములేదు.

జయ—హా! వలదు. ఇక్కార్యమునకే నామన సుంగీకరించు
టలేదు.

జయం—మిత్రమా! నీ చిట్టాటంకవరచుటలోగల నీయభిప్రాయ మవగతమగుటలేదు.

జయ—నాయభిప్రాయమా? ఏమున్నది? యువరాజచంద్రుడు యే కతమున నొకయుపవసమునందు నొక్కజనునకు, అందునొక కాంతకు, కాంతయనిన సామాన్యకాంతకుగూడగాదే వార కాంతకు దర్శనమొసంగుట విరుద్ధాచారమనియే. ఇంకను స్పష్టికరింపుమందువా? నీకామెకు సందర్శనమొసంగవలయునని యున్నచో దర్బారులోని కుదయమున రమ్మని జెప్పింపుము.

జయం—నీవల్కుల తీరుజూడ నామెనుగాంచి యుబ్బిపోవువాడనగుదు నేమో యని నీవు సంశయించుచున్నట్లు తోచుచున్నది. అట్లే న్నటికిని గాజాలదు. ఒక్కక్షణములోననే యామెను బంపివైచెదను. వసపాలా! ఆమెను గొనిరమ్ము.

జయ—మిత్రమా! అట్లులైన నే నరుగుటకానతియిమ్ము. ఆమెవెడలి నపిమ్మట మరలవచ్చెదను.

జయం—మనలనిరువురను సందర్శింపగదా యామె యరుదెంచినది? ఇప్పుడునీవేగెదవా? వలదు. వలదు. ఇట నన్నొంటిగానుంచి నీవేగదలంచితివా? వలదు. వలదు.

[ప్రవేశము—మోహిని, వసపాలుడు]

వస—వారే యువరాజచంద్రులు. మోహిని! పోయి వారిని దర్శింపుము.

మో—(స్వగ) అడజోవు మహానాటకమునకు ప్రస్తావనయైనది. ఇంక నాచాతుర్యముఁ జూపుచు నీప్రథమాంక మాడవలయును. అనంతరకథావిధానమున కాజగన్నాటకసూత్రధారుడేకలడు. (యువరాజును సమీపించి) ప్రభువరా! సమస్కారములు. నచివాగ్రణీ! వందనములు.

జయ—నీపేరేమి? ఇట్లే నీయుపవనంబున కరుదెంచియుంటివి?

మో—నన్ను మోహినియని బిలచుచుండురు. తమ్ముదర్శించి నాజన్మము చరితార్థము గావించుకొనుటకు.

జయ—నీవరుదెంచినకార్యము ఫలించినదిగదా! ఇంకక్షణమైన నిట నిలువక వెడలిపోము.

మో—(స్వగ) పలుకులకేని యెడమిడుక నీజయసాయం డడ్డుదగులు చున్నాడు. పానకములోని పుడకవలె నీకొడడ్డురాకున్న నీవరకే నే నరుదెంచినకార్యము ఫలించియుండును. కానిమ్ము. విడువక యత్నించిచూచెదను. (ప్రకా) నదివాగ్రణీ! నాయరుదెంచినకార్యములలో నొక్కటిమాత్రమే ఫలించినది. కాని.

జయ—ఆరెండవకార్యమేమి?—

మో—దేవరకు నా గానాభినయముల జూపి వారిచేనున్నన లండవలయునని.

జయ—కాస్తాభినయ ప్రదర్శనమున కితకంటె తగినయదను నీకు లభింపలేదా?

మో—నదివాగ్రణీ! తమరేయిటుబల్కిన నే నేమనగలదానను. సాయంసమయమున, ప్రకృతిదర్శనీయమై యత్యంతసంతతా మోదమొనగూర్చు సాయంసమయమున, చల్లనిపిల్లవాయుపులు సారథయుక్తములై వీచుచు దేహంబుల కంతుదరిలేనియానంద మొనంగునమయమున, యువవనమున, యరవిరిసినపూలనుండి ఘుమ్మని లేచు పరిమళయుక్తప్రసూనసంయుతమగు నీయుపవనమున, కడుంగడు సంతనంబున కడుపునిండుటచే నోరూరకొనదను సాహ్యమును రూఢినీయుచుదంబున నవ్యక్తమధుర స్వనంబున గానమొనర్చుపికావళులతో నొప్పురు యీపుష్పవనంబున, అమిత తాపాపరవశులై యున్న మీచెంత నాగానా

భినయఃకులజాపుటకు యితకంటె మంచియవకాశము లభిం
చునా ? కల్ల. కాదు కాదు. ఇదియే తగిననమయమని తలం
చితిని. తమరిపుడు నమయమియవలనుపడదనిన వెనుకకును
రలుదును. మరియొకప్పుడు దేవరవారి సందర్శనార్థ మరుదెం
చెదను.

జయ—శీఘ్రముగాపొమ్ము. ఇంకెపుడును యిటురాకుండుము.

జయం—మిత్రమా ! (అప) ఈచెడిపె నిపుడుపొమ్మనిన మరియొక
పరివచ్చును. అట్లురానిచ్చుటకంటె నిప్పుడే యొకపాటపాడించి
యేదో మనకు దోచినదొసంగి పంపివేయుదము.

మో—(స్వగ) జయంతజయపాలురకుగల స్నేహము ధ్వస్త మొనరిం
చినందులకు భూపాలుడొసంగ ప్రకటించినధనముననేగాక, యీ
జయంతకుమారుని నావలపువలలోడగుల్కొనజేసి హాయిగా
నుఖింపగలనని తలపోసితిగాని నాతలంపులకెల్ల సీమంత్రీకు
మారు డడ్డవచ్చుచున్నాడు.

జయ—(అప) వలదు. వలదు. ఈమెవల్కులు యధార్థములని భా
వించకుమా. నిలువెల్ల కల్లయగు నీవెలయాలు నిక్కువముగా
దనవిద్యాతిశయము జాపుటకే యరుదెంచెనని తలంచితివా ?

జయం—(అప) మిత్రమా ! నీకు వీరిపై నింతద్వేష ముదయించుటకు
గలకారణము ?

జయ—(అప) వీరిగుణప్రవర్తనాదికములే.

ఉ. రూకయొసంగుమాత్రమున ♦ రోగుల హీనుల పెద్దరోగులకొ
జేకొని యాదరించెదను ; ♦ సిగ్గునిడంబుల నొక్కరూక రో
పోకకొ విక్రయించి తమ ♦ పొట్టకుబెట్టక నిద్రపోరు ; నే
వాకొనజాల వీరిగుణ ♦ వర్తన లిట్టివటంచు మిత్రమా ?

ఈవేశ్యాకాతలయందీదుర్గుణముకలదు. ఇదిలేదని వక్కాణించుటేల ?

పుడమిపైగల దుర్గుణసముదాయమంతయు వీరియందు మూర్తీ భవించి యుండును.

జయం—కానిమ్ము. నీయభిప్రాయానుసారముగ నీమెనివ్వడే బంపివే యుదును. (ప్రకాశముగా) మోహినీ! నీవివ్వడరుదెంచితివి. వృథా నినువెనుకకు బొమ్మనుటకు మనస్కరింపకుండనున్న యది. నీగానాభినయముల దిలకించుటకు దగినయవకాశము లేదు, గాన నివృత్తికీముత్యములహారమును నాయొసంగు కా న్నగా గ్రహించి సంతృప్తికొందుము. (అనియొసంగబోవును)

మో—(తీసికొనక) పోనిండు. ఇపుడుగాకున్న మరియొకప్పుడు దేవర సందర్శనార్థ మరుదెంతును. ఇపుడు నాకీబహుమానముగూడ వలదు. అసమర్థులగు నటకుల కభిమానముపెంపున నొసంగు నువర్ణపతకములభాతి నియ్యిదియు నిరర్థకమగునుగదా? తమ కు దీరికలయపుడు నావిద్యాప్రవీణతజూపి యపుడే తమ మన్ననలందెదను.

జయం—మరలరానేల, ఒక్క-పావుగడియలో నీవిద్యజూపుము?

జయ—(స్వగ) కుూషికము మార్జాలముదావునకే బోవుచున్నది. ఎట్టియనర్థముగలుగునో? అరే! నిష్కారణముగా నామనేత్ర మదరుచున్నది. కుడిభుజ మదరుచున్నది. నేత్రమదురుటవలన నష్టము. భుజమదరుట శుభసూచకము. చిత్రముగానున్నదే.

మో—(నమస్కరించి) అనుగ్రహింపబడితిని. (శ్రావ్యముగాబాడుచు నభినయించును.)

జయం—తనీవ్! నీగానామృతము నన్ననవరతసంతోష వారాసిలో నోలలాడించెను. (మరియొక ముత్యములహారమును గూడ గలిపి బహుమానమొసంగ మోహిని స్వీకరించును.)

జయ—మోహినీ! నీవరుదెంచినకార్యము ఫలింపె నిక తడయక
గృహభిముఖమగుము.

మో—అమాత్యకుమారా! నే నరుదెంచినకార్యము దీరినపిమ్మట
గూడ నిటకాపురముందునా? యువాజచంద్రమా! అనుష్ఠాన
దయచేయుడు.

జయం—మంచిది. సంతోషితవై యరుగుము.

(మోహిని యిండుక దూరమేగి జయపాలునివైపు జూచుచు
రమ్మని సైగచేయును.)

జయ—ఇప్పటికీ పిశాచగూఢదళినిది.

జయం—మిత్రమా! వారిని నీచింతగా నిరసనభావమున జూచుట
తగదునుమా! ఏలనన వీరివలననేగదా గానాభినయము లింత
రింపకుండ నీభూవలయుమున నిలిచినని. అదే యామెవెనుదిరిగి
జూచుచు నినులించుచున్నది.

జయ—పిలువనిమ్ము. మొత్తుకొననిమ్ము.

(కేవల్యమున) మంత్రికుమారా!

జయం—మరల నిన్నే బిలచుచున్నది.

జయ—పిలువనిమ్ము. ఇకను పిలువనిమ్ము. పిలచినమాత్రమున
పోవుటకిందెవ్వరు సిద్ధముగా నున్నారు.

జయం—ఎందులకు బిలచుచుండెనో కనుగొనగూడదా?

జయ—అచటికి వెకు నాతో నేమిచనియుండును. ఒకానొకవేళ నాపెకు
నాతో బనియున్నను నాకాపెతో నిమిత్తములేకుండుటచే పోన
గత్యుపలేదు.

జయం—అగత్యమున్నదని పల్కుటలేదు. నీవేగి యామెనిలకెన్నడు
యిచటికి రాకుండునట్లొనర్చి సాగనంపుము.

జయ—అందులకు వనపాలుడుండెగదా?

(తెరలో) మంత్రకుమారా !

జయం—అదే మరల పిలుచుచున్నది పోయిరమ్ము.

జయ—మిత్రమా ! వలదు వలదు. నన్నా కులటయొద్దకు బామ్మని చెప్పకుము. ఇంకొకసారి చెప్పినచో నీయానతి తీరస్కరింప జాలక పోయెదననియే దలంపుము. అందుమూలమున నెట్టియ నర్థము లుత్పన్నమగునో యెవ్వడెఱుగును. నిర్బంధింపకుము.

జయం—ఒక్కపరి పోయినచుటకు సంకోచించుచుంటివా ? ముమ్మారుపిలుచినను పోకుండుట ధర్మమా ! పోయిరమ్ము. (తనలో) ఈతఁడు ఆమె బిలుచుచున్నను యేలపోకుండెను. నిక్కముగా నామెపై ద్వేషమా ! లేక ప్రేమమా !

జయ—మరలమరల జెప్పచుంటివి. ఎట్లుగానున్న నట్లగును. కానిమ్ము పోయినచ్చెదను.

(నిష్క్రమించును.)

జయం—ఆపడుపునడంతి యీతని నెందులకు బిలిచియుండును. ఈతని కీమెతో నీవరకే పరిచయముండెనా ? ఉండియుండవచ్చును. ఏమియులేకున్న ముమ్మారామె యీతనిబిలుచుట కేమిహేతువు...(ఆలోచించి) కాదుకాదు. ఈతఁడట్టి వాఁడుకాదు. ఆమె తా నరుదొచిన కార్యమన కీతడడ్డుదగిలి యుండెనని దలపోసి యీతని లోబరచుకొన మాటలాడ బిలిచియుండును. ...ఇదియేకొక్కవము. ఇంకనీతనిన్వి జనుడెంచిన కార్యమే మున్నది. నాప్రాపక మాశించియే యుండుటకంటె నీవెల యాలి కియ్యెడగలకార్య మేముండును. ఈజయపాలుఁడు దనకు వశ్యుడైనచో దనకు నా ప్రాపకము లభించుట నిమునములోని పనియని దలంచియుండును. ఏటికీ వెట్టియాలోచనలు ? ఆతనివలన సర్వమును దెలియగలవు.

[ప్రవేశము—జయపాలుడు.]

జయ—ఎంతమాయలాడి. దరికిలిల్చి దాసరీ నీకన్నులొట్టాయననట్లు
జేసినదిగదా... ఒక్కనిమువ్వమైన నిలువకుండ పరుగిడినది.

లేకున్నచో చక్కగా బుద్ధిజెప్పియుందును.

జయం—(సమీపించి) మిత్రమా! వచ్చితివా! ఆమెను తోట
దాటించితివా?

జయ—ఒక్కనిమువ్వమైన నిలువక పరుగిడెను. లేకున్న ప్రాయశఃనే
నామె నీలోకమునుండియే దాటించి యుందును.

జయం—నిన్నెందులకు బిలిచినది?

జయ—ఏమియును లేదు.

జయం—నీతో మాటలాడకయే వెడలిపోయెనా?

జయ—అటులనే తలంపవలయును.

జయం—అనగా నీతో నామె యేమనినది?

జయ—అనుటకేమున్నది. దరికిలిలిచి దాసరీ నీకన్నులొట్టాయనినది.

వడ్లగింజలో నియ్యపుగింజయని పల్కి పరుగిడెను.

జయం—అనగా?

జయ—ఆమె యుక్కరములను తూ, చా, తప్పకజెప్పితిని.

జయం—నాయొద్దగూడ కొంతమరుగు పరచుచుంటివి.

గీ. పసితనమునుండి యొక్కటే * ప్రాణి, రెండు

మేనులందున గలయట్లు * మెలగుచుంటి

మట్టిచో నీవునాపెవా * క్యాళినిట్లు

దాపరిక మాచరింపగా * దగునె చెవును.

జయ—నాపల్కులయం దినుమంతయు నసత్యములేదు. ఆమెనోటి

నుండి వెలువడిన ప్రతియొక్కరమును నీకుడెలిపితిని. అంతనే

నాగ్రహముజెంది గద్దించుచుండగా కాలికిబుద్ధిజెప్పి పరుగిడెను.

జయం—ఎంతకట్టుకథ బన్నితివి !

జయ—(స్వగ.) ఇదేమి యీతడిట్లుచున్నాడు.

గీ. మున్ను నేనేది బలుక న • మోదమునను

నదియెనిక్కమానని మది • నరయువాడు

నిక్కువముదెల్పుచుండగా • నేడు విశ్వ

సింపడేలకో హేతువూ • హింపబడదు.

(ప్రకా) పోనిమ్ము. ఆలతాంగి నాతో నేమనిబల్కినదని జెప్పిన నీవు విశ్వసించువు ?

జయం—ఇదేటిప్రశ్న ? నేనేది విశ్వసించునందునో యదియే నీవు

చెప్పదలంచితివి గాని యామెపల్కుల జెప్పవుగదా ?

జయ—నిక్కువము దెలిపిన నమ్మకుంటివిగదా ?

జయం—ఇంకను పరిహాసమేనా ! ఇంతవాగ్వాదమెందులకు. నేనామె

పల్కుల నీకెఱిగింప ననుము. నిన్ను బాధింతునా ? ఊరక లేని

పోని యనత్యములాడి కోపము జెప్పింపకుము.

జయ—నత్యమే వదించుచున్నాను. ఈవిషయమటుంచుము. ఎన్న

డైన నీతో ననత్యమాడి యుంటినా ?

జయం—ఇంకను నదియే ప్రసంగమా ?

జయ—(స్వగ) ఈతనికి కోపమావచ్చుచున్నది. మరియొకమార్గము

ద్రోక్కిజూచెదను. మిత్రమా ! ఆలతాంగి నిను నీరాత్రికి దన

గృహమునకు దోడ్కొని రావేకినది.

జయం—ఛీ ! నదరకూరకొనుము. పరులెవ్వరైన విన్న పరిహసించుదురు.

ఇంతకుత్పితుడవై తివేమి ! ప్రాణమిత్రుడని పేరుపెట్టుకుంటివే.

ఇదియేనా మిత్రత ?

జయ—నిష్కారణము నాపై యలుగకుము. నాపల్కుల యదార్థ

మామెవలనే యెఱుంగుము .

జయం—ఇంతమాత్రమునకు సాక్ష్యములు గావలయురా ? ఇంతటి నా
డవై తివా ?

జయం—ఆ కులట చచ్చటి కీడ్చుకొనివచ్చెద. నాసత్యమును ఋజువుచే
సికొనియెదను.

జయం—ఊరకొనుము ! నీవంతటి ధీరశాలిని గావచ్చును. నీగుణగుణం
బులు వేటి కీవారవధూటిమూలమున తెల్లమయ్యెను. పట్టప
వలుపవ్యాస వేదికలపై సంతత భారావృష్టిగా వేశ్యలబడది
ట్టుచు రేయియందు మునుంగువెట్టికొని పణ్యకాంతల శృహం
బుల కేగి వారిపాదములపై బడి పెక్కునిధములు దమ్మును
న్నింప ప్రార్థించుచును మహానుభావు లెందరో యుండురని
నింటిని. కాని, నేటివరకు నట్టివారినిజూచి యుండలేదు. అట్టి
వారు బహిష్కారమునకు దగుదురుగాని సన్మానమున కర్హు
లగుదురా ? కాన నీవు యింకముందు నాకు నీమోను జూప
కుము.

జయం— (అనుబంధము.)

జయం—ఇంక నైనను సరియైనమార్గమునకు రాకుంటివేమి ? నిముష
మైన జాగ్రత్తనింపక వెడలిపోమ్ము—

జయం— (అనుబంధము.)

జయం—బాగుగానున్నది. ఇట్టి నీచాత్ముల సంతర్పరలో నెడబాసిన
సంతమంచిది. ఇచట గూర్చుండి నీయిచ్చవచ్చినట్లు నిలపిం
పుము.

(నిష్క్రమించును.)

జయం— (అనుబంధము.)

ఇంకేమి నీయువాడను. ఎంతకును సమ్మదాయెను. ఆహా !

నీ. పిలచినమాత్రాన ♦ వేవేగ పొమ్మని

బలవంత మాత్రమ ♦ పరువనేల

బలవంత పరచిన ♦ పాడిగాదని పల్కి

మందలింపక పాలు ♦ మాలినాడ

వెడలి యకార్యంబు ♦ వేశ్య యొనర్చిన

పిరచి కట్టకనేల ♦ విడచినాడ

విడచినందులకెదో ♦ విధముగా కల్లల

బలుకక నిజమేల ♦ బలికినాడ

గీ. ఇప్పుడు దలపోసి చింతిల ♦ నేల మున్నె

చెడుగుదలపోసియును యేల ♦ వెడగు నగుచు

దరలిపోవక యిచట ను ♦ స్థిరతనిలచి

యంటినోదలపోయ లే ♦ కుంటిగాడె.

అతి సునిశితమైయుండు నామనంబు నేడిట్లు వికలత్వమొందుట విధి
ప్రాబల్యమువలననే గాని వేరొండుగాదుగదా ? కానిమ్ము. ఆపరాత్ప
రుడెట్లు భావించి తమును నడపునోగదా ? (నిష్క్రమించును)

[పునఃప్రవేశము—మోహిని.]

మో—భళీ ! నానేర్చున వీరలకుఁ దీరని వైరముగల్గించితిని.

గీ. అరయ జయంతజయపాల ♦ మందు నేను

జూపవలసిన చాతుర్యముకా ♦ జూపి కలహ

బీజమును నాటియుంటి నీ ♦ విధముగాను

తక్కుగల యంకముల గల్గు ♦ తత్ఫలంబు.

భూపాలున కీవృత్తాంతము దెల్పి నా బహుమానమును గొని
చనెదను.

(నిష్క్రమించును.)

ఇది ప్రథమాంకము.

జయంతజయపాలము.

ద్వి తీ యాం క ము.

ప్రథమరంగము.

(భవనమోహిని శయనాగారము.)

భవ—

ఉ. ఏటికి నావరించె నితఁ డెవ్వడు బిల్వగ వచ్చె నిన్నినా
శ్లేటి కుపేక్షనేసి; చును డెన్నడు లేనటు నన్నుజాడ యా
రాటముగల్గెనొక్కొ; యను డరాగముపుట్టెనొ; జాలితోడనా
పాటుదలంచి గావగ యొకఁ డపరతక జనుడెంచినాడొక్కొ.

ఇన్నివత్సరములవర కితనినే స్మరించుచు యాతనికొరకే బెంగగొని
నాయెలజవ్వనమంతయు నేలఘాట గానించుకొందుననియే తలంచి
యుండెగాబోలును. పాపము. నన్నుమరచి తానున్నపుడు నే నాతని
మరచి నామదికెక్కిన యామేడరనాయకునితో నుభయించుచుంటిని.
ఇన్నిదినములు నావైపై న జూడనందుల కితని జూడకుండవలయు
ననియే భావించియుంటిని గాని నేటిటిరు జూడగా నయ్యది యసాధ్య
మైనట్లు దోచుచున్నది. ఎంతయో వింతగ నీశయనాగారమంతయు
సలంకరించిరి. ఈదినమున నన్నా జనుతునితో గలుపుటకు నిర్దేశి
శించియుండుటవలననే యీమంతశృంగారము తాండవించుటకు గల
కారణము. అటులైనచో నామేడరనాయకునితో గూడుట కవకాశ
ములభింపదేమో! అయ్యో అతనికూడ కెట్లుందును. ఈతనికొరకై
నేపించి మా పిల్లచుకొనువానిని త్యజంపనగునె.

గీ. గళమునందున సూత్రంబు ♦ కట్టె గాని
నన్నుజాడక యిచట నే ♦ నున్నయట్లై
దలవకుండిన వానికై ♦ వలచియున్న
వాని విడువంగ దలపోయ ♦ భావ్యుగునె.

అట్లానర్పజాలను. ఎట్లులైన నామేదరనాయకుని నేడు గలసికొని
సుఖంతును. గాని, యీ జయంతునితో నొక్క ఘడియయైన గడు
పను. నాయభీష్ట మీడేర్చుకొనుట కనువైనమార్గ మన్వేషించెదను.

(నిష్క్రమించును.)

ద్వితీయరంగము.

భువనమోహిని శయనాగారము.

[ప్రవేశము—జయంతుడు.]

జయం—పరిణయమైనదిమొదలెంతవఱకును రాకున్నందులకు మామ
గారికి క్షమాపణ జెప్పకొనుటయైనది. ఇందులకై నావలపుల
పంటయగు భువనమోహినికి దగిన సమాధాన మెట్లానంగ
గలనోగదా? నైజముగా స్త్రీలనుమానవీడితులు. ఎంతగా
వచించినను నిట్టిపరిస్థితులందు సన్మాకముంచరు. ఇంతరాత్రి
యైనను యామెరాకున్నదే! నిక్కముగా నాపై కోపగించి
యిన్నిదినములు నే నుపేక్షజేసినందుల కనువైన దండన
మొనర్ప సంకల్పించుకొని యారీతిని జాలమొనర్చుచుండెనా?
కాదు. పొరబడుచుంటిని. ముగ్ధయగుటచే సిగ్గుననింతవర
కూరకొని యుండునేగాని యస్యముగాదు. అదే! సఖపరి

వృత్తయై జనుడెంచుచున్నది నావలపులపంట.

[ప్రవేశము—భువనమోహిని—చతుర.]

చతుర—అమ్మా! ఇంకను సిగ్గుపడెదవెందులకు? అదే విభుడు నీ యాగమన మవేక్షించుచుండెను. ఇంకనాకు సెలవు.

(నిష్క్రమించును.)

(భువనమోహిని దూరముననే నిలచియుండును.)

జయం—(స్వగ) పిలువకుండ సమీపించిన నేమనిభావించునో యని యటనిలచెను. (ప్రకా) ప్రియ! దూరముననే నిలువంబడి తివేమి?

భువ—(స్వగ) కథాకదనమున కుపక్రమించెను. ఈతనిబారినుండి తప్పించుకొనుట నులభసాధ్యమగునో కాదో గదా?

జయం—

ఉ. ఏటికువేక్షజేసెదు ని ♦ జేతుని చంగట సిగ్గునొందగా

నేటికి జేరరమ్ము చల ♦ మేలను కాగిలియిమ్ము, చూడుమా

వాటమెటింగి మన్మథుడు ♦ వాడిశరంబుల దేహమందునన్

నాటి పరాధవించె లల ♦ నా యికనైనను నన్ను జోవుమా!

ఇన్నిదినంబులవరకు రాకుంటివని కోవగింపకుము. విధిక్యత వట్లుండుటచే రాజాలనైతిని. ఇకఁబుండు నేజెవ్వుటందులకు నీవే ప్రత్యక్షముగా జూడగలవు. ఒక్కనిముషమైన నిన్నెడబాయను. (సమీపించి చేయి బట్టుకొనజోవును.)

భువ—(తప్పించుకొని) ఇన్నిదినములవఱకు మి మ్మాదరించి లాలించి కేళీవిలాసముల దేలించినముద్దుగుమ్మ లెందరోయుండ నే నెందులకు?

జయం—ఏమంటివి? మున్ను నను లాలించి దేలించినవారలా! వారె

ల్లరు నీ కాలిగోటితోనైన సరిపోల్పదగరు.

భువ—అటులైన నిన్నిదినములు వారికోనుండనేల?

జయం—నిక్కము వచింపుమందువా? నీ త్రిజగన్మోహన రూపము నీవరకు గనియుండకపోవుటచే.

భువ—అయ్యది నాతప్పదమేరా? కట్టుకొనిన భార్యగదాయుకని కిరమించి యాదరించవలసియుండుగా నిన్ను జూడకపోవుటచే నందగత్రైపు కావని యితరులతో నుంటినని జెప్పచుండిరా?

జయం—గత మింక మరచిపొమ్ము.

భువ—మరచియేయున్నాను. మరువక నే నేమిజేసితిని. రా రమ్ము. వలుకొమ్మని వార్తలబంపితిని. అత్తమామలచే జెప్పించి తిని. వేయేల చేయదగిన ప్రయత్నము లన్నియును జేసి జేసి వేసారితని. అవన్నియును మరచి నావిధి యిట్లున్నది గదాయని వల వల న్నీరు రాల్చును యిట్టి వరాధవమొందియు నీ తుచ్చజీవ మింకను దేహమును వదలకున్న దేమని తలంచుచు క్షణమొక యుగముగా గడపితిని. అన్నియును మరచి తిని. మరువకయే యున్నచో నయ్యగారు గ్రామసంచార మేగిన నమ్మగారు దేశసంచార మగుగునను సామెత రూఢి చేసియే యుండవలయునుగదా?

జయం—ఇక ముందునంగతి దలంపుము.

భువ—ముందేమున్నది? తనుమాండు నేను. నాముందు తమరు. ఇంతకుంటే యేమున్నది. క్షణక్షణనూతనవిలాసులతో, దిన దినై కనూతనభోగములతో, సత్సంతిసంతోషముగా, బ్రహ్మ నందపదముగా సుఖించవలసినదినము లన్నియు గతించినవి. ఆజన్మన మంతరించినది. ఇకముందు లోకమున మనచరిత్రమే యాదర్శముగా గొనుటయున్నది.

జయం—యభిప్రాయ మదిగాదు. ఇంకమాండు రోహిణీపుష్కరంబు పోల్కి—రతీమన్మథుల చందమున—

భువ—అంతలో నాగుడు. వారు త్రిడశులు. అందుచే వారి యెల
జవ్వన మంతరింపదు. మనకో యేమున్నది. ఒకక్షణముగడ
చిన యేనుగులంత మదిమి నెత్తిపె బడును. అట్టి మనము
వారివలె నెట్లుందుము.

జయం—వారివలె సన్మోగ్య ప్రేమపాశబద్ధులమై—

భువ—అబ్బా! ఏమంటి? ప్రేమపాశములా? వాటిచే బద్ధులమై
యుందుమా? ఎంతమాట! ప్రేమలతాబద్ధుల భావ్యను
పుట్టినింటిగడ దిగవిడచి పరకాంతలతో యిచ్చవచ్చినవారల
తో యధేచ్ఛముగనే భోగింతురుగదా?

జయం—ప్రియా! మాటిమాటికిని నాయపరాధమే యెంచుచుంటివి.
ఇయ్యది భావ్యమా?

ఉ. ఓరమణీ! నినున్విడచి * యుంకిన నాయపరాధమెంచి యి
ట్లారడినేయనేల, తుణ * మైన యింకన్విడనాడనంచు నీ
వేరున బాసకేసెదను * వేరువిధంబుగ నెంచబోక నీ
మారు ప్రసన్నచిత్తవయి * మారువిజృంభణ మాపువేగమే.

నీ. ఇంక ముందు నీమాట * కెదురాడకేవేళ

సంచరించెదనో శ * శాంకవదన!

ఇంకముందు నినువినా * నెవ్వారిన్తనను

ప్రేమింప సుమ్ము యో * వెలదిమిన్న!

ఇంకముందు నెన్నడు * తృటియైన యెడబాసి

నిలువకుండెద నోవి * నీలవేణి!

ఇంకముందు నీయాన * నెప్పుడు చాటక

నడచెదనో రత * సంపుబొమ్మ!

గీ. పెక్కునుదులేల బల్కగా * వినుము నాను

ప్రాణపంచకమునుగూడ * వలయునెడల

నీదుహస్తమున నిడద ♦ నిక్కువముగ ;

వలయునెడ బాసచేసెద ♦ వనరుహాక్షి.

భవ—అవసరమున్నచో— చేయగలిగియున్నచో—నంశకంట నక్కు
వయే చేయగలరు. పూరుషులంతటివారుగారా ?

చ. సరసవదోనిలాసముల ♦ చానల లాలనజేసి హర్ష సా
గరమున దేలియాడి తమ ♦ కార్యము దీరినయంత పూరుషుల్
తరుణుల మోసగించి తమ ♦ దారిని పోదురు ; యిట్టివారి నే
వెరపున నమ్మగానగు న ♦ వీనప్రియుల్ పురుషాళిగారోకో.

అదనును బట్టి నీవితదాన వంతదానవని పొగడి. నీసరివారులేరని
ముఖస్తుతులొనరించి. దమయక్కరదీర్చుకొని. పిమ్మట మోముజూపు
టకైన నమ్మతినకుందురుగదా ? అదనునజేసిన యెట్టునత్యము లావ
దమ్రొక్కులవలె తరచుగా పురుషులకు తురపువచ్చుట సామాన్యమే—
జయం—సామాన్యమైన గావచ్చును గాని నేనుగూడ నట్టివాడనే
యని లెలంచితివా ?

భవ—(స్వగ) అప్పుడే యర్థవాక్త్రము మీరవచ్చినది. ఇంకను
యీతనితో వాగ్వాద మొనరించుచు గూరుచున్నయెడల
జాలమొనగ్గితిని నామనోహరుడు కోపించునేమోగదా ?
ఏమిసేయునును. (ఆలోచనమభినయించి) ఒక్క చిన్ననా
టక మాడించెదను. (ప్రకాశముగా) తమ్ముగూడ సామా
న్యులలో నొక్కనిగా భావించుటలేదు. గాని యేకారణముచే
నైనను తమరుగూడ నట్టులే యగుదురేమోయని సందియ
మొదయించుచున్నది.

జయం—నై జన్వభావము మారుట దుస్తము గాననీకట్టి సందయము
దయింపవలసిన పనిలేదు. (దరికేగి) ప్రియా ! ఇంకను నాపై
ననుగ్రహము కాదా ? ఇంక నైనను న న్నానందింపజేయ

రాదా ? ఎవ్వడెప్పుడని యిన్నినాళ్లవరకు తపించుచున్న నన్నెంతయో ప్రేమతో నీ వాదరింతువని దలంచియుంటినే ! అట్టి నన్ను సంతోష పెట్టనక్కరలేదా ! నీయనుగ్రహము లేని నాజన్మము వ్యర్థమా గాదా ?

భువ—(స్వగ) నీజన్మము నిక్కముగ వ్యర్థమే. (ప్రకాశముగ) అంతవరకేల నిస్సము—

జయం—(చేయిబట్టుకొని) నిక్కమే. నీ యట్టిభువనమోహిని లభించిన నాజన్మము సార్థకమే యగునుగదా ! ఇంతలో నీవు నాయెడ ప్రసన్నవయినందుల కిదే బహుమానపూర్వముగా నిచ్చివున్నాను. (మొద్దుబెట్టుకొనబోవును. భువనమోహిని దూరముగా నేగును.)

జయం—ఇంతలోని మరల కోణమువచ్చినదా ?

భువ—కోణమున నివేశితమైనాను ? నవ్వువచ్చుచున్నది. ఇన్నిదినములకు గదా ప్రియునిచుంబనమున వాచెక్కిలి తరింపనున్నది గదా యని సంతసించుచుంటిని గాని—

జయం—అట్టియెడ దూరముగా నేగితివెందులకు ? గాని యని యాగితివేమి ?

భువ—ఇంక పొందెన్నడును నన్ను విడిచియుండరుగదా ? మీయవనము దీర్చనప్పట్లు మరల వెనుకటి నాటకమేనా ?

జయం—ఎన్నడును విడనాడియుండను. వలయునెడ బాసచేసెదనంటినిగాదా ! నీ కీసందియమేల కలుగవలెను. నీచెప్పవేతలలో మెలంగెదను. అందులకు దప్పిన దైవమునకు—

భువ—ఇందులకు ప్రమాణికము లెందులకు లెండు. ఎన్నివార్సరములైన పురుషులు భార్యలనువిడిచి బింకముతో నుండురుగాని యాడువారికట్టి బింకములసాగవుగదా ?

(నవలీనముగా నమీపించును.)

జయం—ఇప్పటికి గదా ధన్యుడనైతిని. (అని భుజముపై జేయివైచి శయనతలముచేతకు దోడ్కొనిపోవును.)

భువ—నాథా ! ఇంచుక తడవు విడిచిపై బాడెద నాలింతురా (నవ్వు)
ఈలోపుగా నీతడు పెద్దమ్మ యొశిలోజేరును.

జయం—నీ సంతోషమున కే నేల యడ్డుపెట్టవలయును. కాని యర్థ
గ్రామము మీరినది. త్వరలో వీణాగానము ముగించుము.

(శయనతలముపై జయంతుండు శయించును. భువనమోహిని
నమీపమునగల సోపానపై గూర్చుండి గానమొన
రించుచుండును.)

భువ—(కొంతకాలమైన పిమ్మట) నాథా ! ఈశ్మతియెట్లున్నది ?

జయం—(నిద్రమై మున నుండును.)

భువ—సిద్ధుర యావహించినది. (గుప్తముగాచందిన చేరుమూలుదీసి
మత్తుమంచున దడిపియుంచిన నీరుమూలు వాసన జూపించెద
గాక—రేపటివరకు ఈనిద్రయందే యుండును గాని మెలకువ
రాజాలదు. (అట్లానరించి) అబ్బా ! బ్రహ్మరక్కసునివలె యెం
తకును విడువడయ్యెను. అర్థరాత్రి చాటినది. త్వరలో నేగ
కున్న నలు కొంతనేపైన నుండుటకు వీలుండదు. నామనోహ
రుండు యీజాలమునకు పోపింపకుండునట్లు మంచిఫలహారము
లం గొనిపోయెద గాక—

(నిష్క్రమించును.)

తెరవ్రాటును.

తృతీయరంగము.

భువనమోహినిసాధము యెదుటనున్న బయలు.

[ప్రవేశము—జయపాలుడు.]

జయ—

ఉ. హాయిగ భార్యకొఁగిభుల ♦ యందున నీవు సుఖించుచుండ నే
నీయెడ పూర్వమై త్రి మది ♦ నొచుచు నీచలిగాలి దెబ్బచే
గాయము కంఠమొందునటు ♦ గాసిలుచుంటిని “హేమహేంద్రవా
సాయనమోనమో” యని వి ♦ చారముతోడ నభావతంపనూ !
నే డెలనోగాని కనులు మూతవడుట లేదు.

గీ. బడలి యున్నచో నిద్దుర ♦ బట్టునచుచు
పలుకుచుందురే ; అట్టిచో ♦ వనములందు
నడచి శ్రమజెంది యెంతయో ♦ బడలియుంటి
నైన నిద్ర లేమికిని లో ♦ నైతినేను.

నిద్రాకుండుటయే గాక మన మేలకో యూరకయాందోళన మొందు
చున్నది. తామరపాకు నందలి నీటిబిందువువలె మానసము స్థిరత్వము
గనక చలించుచుండెను. దక్షిణనేత్రమును భుజమును యదరుచుం
డెను. అక్కటా ! యింకముం దెట్టికిమి పంభవింపనున్నదో గదా !
వరమేశ్వరుఁ డీజయంతజయపాలురకు యింకను యెట్టి సంకటములు
గల్గింప సంకల్పించుకొని యుండెనోగదా ?

(తెరలో ధ్వని.)

ఏమా చప్పుడు—(పరికించి) అంతఃపురద్వారము తెరువబడియెనే.
ఇంతరాత్రి వేళ నీతలుపు తీయబడుటకు గత మేమైయుండును !
అదే యెవ్వరో యిట్లరుదెంచుచున్నారు. వారికంటబడు తెం
దులకు. ఈమాటున డాగి వా రెవ్వరో యరసెదగాక.

(నిష్క్రమించును.)

[ప్రవేశము—భువనమోహిని.]

భువ—ఇంతవరకు జాలముచేసినందులకు నామనోహరుడగు మేదర నాయకుడు కోపించునేమో ! ఏమిసేయుదును. ఆ బొమ్మ చెముడుకంపను వదలించుకొనుట కింతజాలమయ్యెను. త్వరితముగ మరల తిరిగిరావలయునుగాని లేకున్నచో మువ్వవాటిల్ల గలదని చతుర జెప్పినది. నిక్కమునకు చతుర చతురుపాయ ధురీణయే. కాని నా కిక్కడనుండి ప్రయాణము తటస్థించు ననియే తోచుచున్నది. అక్కడికేగినచో మేదరవానిని— నాపద్దులమగనిని మరచి యొక్కతృటియైన నుండగలనా ? ఈవిషయమై నావలపువానితో నాలోచించెదగాక.

(నిష్క్రమించును.)

[పునఃప్రవేశము జయపాలుడు.]

జయ—ఈలతాతన్ని యెవ్వరై యుండును ! ఈమెపల్కులతీరు బరికింపగా విటునిగొరకై పోవుచున్న యభిసారికవోలే గొప్పించుచున్నది. ఇంతియొగాక యంతఃపురమునుండి వచ్చుటచే నాకేలకో నందియముదయించుచున్నది. వెంటాడించి యీమె వృత్తాంత మాద్యంతమరయుదునా ? నాకేల ! అంతఃపురద్వారము తెరచియున్నదిగదా ! లోనికేగి మిత్రుడు సుఖయైయుండెనో లేదో చూచివత్తునా ? వలదు వలదు. ఈనిశాసమయమున సంతిపురిప్రవేశించిన లెక్కకుమీరినయాపదలు తటస్థించును. “బొమ్మచెముడు కంపను వదలించుకొనుట కింత జాలమయ్యెను. ప్రమాణముతటస్థించును. అక్కడ నీయాట లెట్లుసాగగలవు” అనువాక్యములబట్టి యాలోచింపగా నీమె మాజయంతుని—పాపముశమించుగాక. అట్టి తలంపుల కవకాశమియగుడదు. అంతఃపురపరిచారికయై యుండుననియే నా

యభిప్రాయము. పరిచారికయైనచో యీనిశాసమయమున దొంగతనముగా దనవలపులయగనికై వెడలువా? బహిరంగముగనే పోవుగాక; ఏమో మానసము కీడుచే శంకించుచున్నది. ఈమెను వెంటాడి యాస్వనియు నరసెవ.

(వెంటిండును.)

తురీయరంగము.

మేడరవాని యిల్లు.

ప్రవేశము—మేడరి వెంటిడు.

వెం—అర్ధరేతిరిదాటింది. రాచోరిపిల్లింకా రానేదు. మాపిటికి తప్పకుండాస్తానని—బేగస్తానని—పొద్దే. కబురెట్టిందిగందాయని నిద్దరోకుండా కన్నాడునుకున్నట్లు కూకున్నాను. కాని యీ యేల లాబంపున్నట్లు కావడంలేదు. తలుపేసి దొంగుందామంటే తొంగుంటే వత్తుందేమో! వలే, తలుపేసుంటే పిలకెల్లిపోతుందేంటి. చచ్చినట్టే పిలుతాది. ఒక్కేల పిల్లిని సూడకుంటే పిచ్చైతినట్టేపోతుంది. అంచేత కూకున్నాను గాని కాపోలేనా మారాజునాగ తలుపేసి తొంగోనూ! ఇంకీ నాలదురట్టంవల్ల నాకిల్లాంటి రాసిపిల్లసిక్కిందిగాని. మరియీపూల్లో నాలాంటోళ్లు తొంభై పస్కాండుమందుంటే యీపిల్లికి నామీదే కన్నడ్డమేం. (చుట్టవెలిగించి) ఇద్దోయీనుట్ట కాల్చిసారేసి దాకా సూత్రాను. రాకపోతే తొంగుని—పిల్లొచ్చి బొబ్బలెట్టి పిల్చినావలకను. పతిరోజూ తినొచ్చిందాకా కూకుంటానుగందాయని రేతిరి పొద్దోయినతొంతొస్తూంటే మాచావుగావుంది. ఆ—ఆ—ఆ—అద్దోపిల్ల. గజ్జల గుర్రంలా వత్తోంది. రానీ. యాయాలకొంచెం భయంసెప్పి సూత్రాను. లేకపోతే యెవ్వా

రం ముదిరిపోతోంది. (కొంతసేపూరకొని) అబ్బే! పిల్లరావడం గాదు. ఏదో సప్పుడైతే వత్తోందనుకున్నాను. (పొగపీల్చి వదలుచు) అబ్బా! నిద్దర కాసి ఈకోడం మాట్టాగుంది.

[ప్రవేశము భువనమోహిని.]

భువన—(స్వగతం) అర్థరాత్రము మిగిలెట్లున్నది. నామనోహరుడు నే నరుదెంతునని వర్తమాన ముపినట్లు రాకుండుటచే తలుపు లవైచుకొని పరుండనేమో యేమిచేయుచును. మదపిచ్చిచే కారుకూత లరచుచుండు నాతిని వంచింది నిద్దరపుడుపుట కింత తడవైనది. (పరికించి చూచి) అదే నాకొరకే యాతడు నిరీక్షించుచున్నాను. పోయి యాతిని కీభక్త్యములనొసరిగి కోప గింపవలదని ప్రార్థించెదను. (సమీపించి భక్త్యముల ముందు చును.)

వెంక—ఇంకూరికనేపుండి రానేకపోనావా! ఇంత బే గొచ్చేవే ? నాసానంబుసికేటట్టు కూకుండ్రి కూకుండ్రి తొంగుందామని లే త్తున్నాను. రోజు కిల్లాచేత్తుంటూ యెవ్వర సాగదు.

భువ—నేడు కొంచె మాలస్యమైనది.

వెం—చమించాలి—చమించకే జేత్రాం. నువ్వరాచోరిపిల్లవుగదా, మా మెలాకట్టపడ్డానీకేం. నువెంతరేతిరికొచ్చినా సచ్చినట్లు మాకుండాలిగదా! ఇంతరేతిరివాకా తెలిగేసుంటే నెల్లా శృకే సవ్వాలి. ఇం కీయెవ్వారం వొడులుకుంటేనే మంచి దెల్లిపో.

భువ—నేడు నాభర్తవచ్చినాడు. అందువలన కొంచె మాలస్యమైనది.

[ప్రవేశము జయపాలుడు వెనుకకొంచెము మరుగున.]

జయ—ఏమిది త్రము. ఎక్కడి యంతఃపురము. ఎక్కడి మేదరపేట. అక్కడనుండు నీగ్నియకు, యీమేదరివానికిని సాంగత్య

మా! దైవమొరటి ప్రాతికూల్యములనైన ననుకూలవరదీ!
విదిత్రతరంబుగ నాటక మాడించుచుండును గదా!

వెంక—భర్తొచ్చేడు? ఏభర్త.

భువ—నన్ను పెండ్లియాడిన యాతఁడు.

వెంక—ఎక్కడినుంచి. ఇన్నాళ్ళదాకా రాలేదే?

భువ—వారి గ్రామము నుండి.

వెంక—నా కామార్త్రం తెల్పుచు, ఏవూరనే అడ్డుక.

భువ—పాటలీపురమునుండి.

జయ—హాజయంతా! జయంతా! ఇట్టి కుత్సికురాలికి భర్తవైతి
నని యించుకయు నెఱుంగవుగదా?

భువ—నేను త్వరితముగ పోవలయును. నాభర్త జనుడెంచెనని యెల్ల
రానందమున నుండిరి. మంచియంచి భక్త్యముల తయారు
చేసియుండిరి. వానిని గొనివచ్చితిని.

వెంక—ఇక నువ్విక్కడుండొద్దు. ఇక్కడికింకెప్పుడూ రాకు. మన
రాస్యం యెవళ్ళకు తెలిసిన వీకలెగిరిపోతాయి. బేగళ్ళిపో?

భువ—నిన్ను వదలియుండగలనా? నిన్ను జూడక నొక్కదినమైన నుం
డలేను. అట్టి నన్ను రావలదనన నికెట్లు?

వెంక—రావద్దంటే జాగుండదని నాకూ తెల్పును. కాని రేపో మాపో
నిన్ను మొగుడు పిల్చికెళ్ళిపోతాడనుకో? అప్పుడేంచేత్రావు?

భువ—నేను వెళ్లదలచుకొనలేదు.

వెంక—నీయిట్టవేంటి? తాడోసి పందిలిలాగినట్లు లాక్కుపోతాఁ
డు అప్పుడేంచేత్రావు?

భువ—అదే నేనును యాలోచించుచున్నాను. ఇంక నాతండ్రియు
నల్లునిలో నన్ను పంపకమానఁడు.

వెంక—ఎలాగ యెవ్వారంచెడింది. ఇంక నీదారి నీదే. నాదారి నాదే. మర్సిపోయిన బుట్టా తట్టా అల్లుకోడం మల్లా నేర్పు కొంటాను.

జయ—హా ! కాంతలెంతకైనను జాలుదురుగదా ! ఇంతకును కట్టు కొన్నకాంతను పుట్టింట నింతకాలము దిగిపడిదినందున నింత పుట్టినది.

భువ—ఇదేనా ! నీవు నాకు జేయునహాయము ? నీవేదో ఆలోదించి మంచిమార్గము జెప్పగలవని అనుకున్నాను. మనకూటమిభంగము లేకుండుట కేదైన మార్గమున్నదా ?

వెంక—నన్నేంచెయ్యమంటావు ? ఆపూరేదో యెల్లకుండుంటే కొన్నాళ్ళింకా రావాన్యంగా వుండొచ్చును అదీ నేడుగదా ! ఇంకీ రెండురోజులు వచ్చిన గుట్టెక్కడ పొక్కుతుందో ఆలోసించూ ?

భువ—ఆపూరువెల్లకుండుటకు నాకొక్క మార్గమే తోచుచున్నది.

వెంక—ఏంటది.

భువ—నాభర్తను జంపివైచినచో—

వెంక—అమ్మబాబో ! నేం జెయ్యలేను. రత్తంనూత్రే నాకెర్రెత్తి పోతుంది.

జయ—హా దుశ్చూరిణీ ! భర్తనే వధింపనెంచుచుంటివా ! పరమపవిత్రమైన శ్రీశ్రీయకులమున జన్మించిన నీకేటి తుచ్ఛబుద్ధి యెట్లు వడినది !

భువ—ఈమాత్రము జేయలేవా ! నిన్ను లోనికిగొనిపోయెదను.

వెంక—నావల్లగాదు. నిండుపానం తియ్యడేమంటే మాటలనుకున్నా వేంటి.

జయ—అదుక్కారీణికంటే తక్కువజాతివాడైనను వీని కధర్మమండు భీతియ్యున్నది.

భువ—పోనిమ్ము. నీకత్తియొనంగము. నేనే యాని జక్కబెట్టెదను.

జయ—ఛీ ! ఛీ !! ఛీ !!! నరరూపరాక్షసి !

వెంక—నాకత్తైదుకు. అక్కడే లేవూ ! ఇది నావీకెమీద కొస్తుం దేమో. పోనీ చేత్తో నరకడ మోదుకు మందెట్టి నంపీరాదు.

భువ—మందు బెట్టిన నింటిలోనివా రనుమానపడుదురు.

వెంక—నరికేసి తేమాత్రం అనుమానపడకూ. అప్పుడే చెప్తావు ?

భువ—అప్పటికేదో చెప్పి తప్పించుకొందును.

జయ—(తనలో) ఏమిచేయుదును. త్వరితగతిం బోయి మిత్రుని మేల్కొల్లు లుపుచునా ? ఈమె యారనికేదో మత్తమం దొనంగియుం డెను. అది సరికాదు. మిత్రుని వేరొకస్థలమునకు దోడ్కొని పోయి రక్షించినచో లాభముండునేమో ? అదే మరల నామె యేదో పలుకుచున్నది.

భువ—కత్తినిమ్ము. మరల ఊడములో నినుగలసికొని నీకత్తి నీకొనం గెదను.

వెంక—నాకేమో భయమేత్తోంది. నన్నిడిసెల్లిపోదూ ?

భువ—ఛీ ! పిరికితనముండగూడదు. ఇమ్ము. నీకేమియుభయములేదు. మరలఊడములో వచ్చెదను. అడ్డుదారిని బోయిన నెంతనేవు.

వెంక—(భయపడుచు) కత్తినొనంగి పిల్లోయ్ ! నావీకెమీదికి రానీకేం. బేగొల్తావుగాదు.

భువ—ఊడములో తిరిగి వచ్చెదను.

(నిష్క్రమించును.)

జయ—(స్వగతమున) ఈమెయెట్లు ద్రోవను పోయెదననుచున్నది. ఎట్లుపోవునో వెంబడించి యామెకార్యమున కడ్డుపడి మిత్రుని రక్షింపవలయును.

(నిష్క్రమించును.)

వెంక—పిల్లొచ్చిందాకా నచ్చినట్టు కూకుండాలిగిందా ! ఏంజేయును. ఇంకోసుట్టేరా తాగుతేగాని నిద్రరాకుండా వుండి. (చుట్టకొరకు తడుముకొని) లే డింట్లో కెల్లి నుట్ట దెచ్చుకుంటాను.
(నిష్క్రమించును.)

పంచమ రంగము.

అంతఃపురము—జయంతాడు పరుండీయుండును.

భువన—(త్వరితగమనమున ప్రవేశించి) ఈతడింకను లేచియుండలేదు... మత్తునకు విరుగుదుమందు నాననజూచినగాని మేల్కొనజాలడని యెరింగియు నామనోహరునితో నిక గొంతకాలముండనై తిని. కానిమ్ము ఇపుడీతినివధించి త్వరితముగా మరల నాతని జేరజోయెదను. (కత్తినినెత్తి మరల క్రిందకుదింపి) ఇయ్యది పదునుగా నుండకున్న ప్రచూదము గలుగు నేమో? (చూచి) వాడిగలిగియున్నది. ఒక్కవేటైన శిరము మొండమునుండి వేరగును (సమీపించి నరుకబోయి, ఆగి) ఏమిది ! ఎంతటిఘోరకృత్య మొనర్ప సిద్ధపడుచుంటిని. వలదు. ఇంతటిదుష్కార్య మూచరింపను. నుఖమైనవదలుకొందును. నుఖమును వదలుకొనుటయేనా ? కట్టా ! దుర్భరము. సౌఖ్యములేని జీవితమెందులకు ? నాసౌఖ్యాంకురవిచ్ఛేద మొనరించుకొనుటన్యాయమా ? వలదు. నాసౌఖ్యమున కాటంకిముగలుగరాదు. నాసౌఖ్యమున కాటంకిముగల్గిన జీవితమే పోవలయును.

గాని దుఃఖించుచు మనియుండజాలను. నిశ్చయము. నాసౌఖ్యమును భూజమును కూకటివేళ్లతో గూలద్రోయు నొక్కని వధించుటే న్యాయము. ఇంక గంశయింపంబనిలేదు. (కత్తిని త్తును. తెరలోచప్పుడు.) ఏదోచప్పుడగుచున్నది. (మరల నాగి) నిశ్శబ్దముగనే యున్నది. ఊరక భ్రాంతిచే చప్పుడై నట్లుగా వివచిస్తున్నది. ఇంక విలంబమొనర్చుటచేలాభముండదు. (కత్తిని త్తి జయంతుని శిరమునఱకును.)

[ప్రవేశము—జయపాలుడు త్వరితముగ.]

జయపాలుడు—

గీ. ఓలతాంగిరో సాహస ధీమూసి తుచ్చ
సౌఖ్యముల కానజెందిని ధీమార్గముగ
ప్రాణనాథు జేచేత జం ధి పంగివలదు
నిందభరియించి తడువరి ధీ నిలువలేవు.

భువనమో—(స్వగతమున) ఎవ్వడినాడు. నాయంతఃపురమున కెట్లు రాకలిగెను. (ఇంచుక తడవుండి) ఎంతమందమత్తినై తిని. మరల పోవలసియున్నదిగదా? యని తలుపులబంధింపక నువేళ్లచే యుటచే గదా యింతగల్గినది. కానిమ్ము. ఇదియు కొంతమేలె. నానేర మంతయు నీతనిపై మోపి చిత్రముగా తప్పించుకొందును. ఎంతచక్కని యుపాయము స్ఫురించినది.

జయ—(జయంతుడు సరుకబడియుండుట జూచి) హా మిత్రమా ! జయంతా ! ఇంతలోననే నీకు నూరేండ్లును నిండినవా? (భువన మోహినిని జూచి) కులటా ! ఎంతఘోరకార్యమాచరించి తిని. దయాదాక్షిణ్యములు లేవా? మానాభిమానములు లేవా? నుక్షత్రియకాలివై జన్మించి నీచకులజుడగు మేడ

రితో సాంగత్యము నలుపుటకు సిగ్గుబిడములులేవా? కన్న
వారికిని చేగొన్నవారికిని యట్టిట్టిదనరాని యవశయ ముప్పతిల
జేయుటకంటె వ్యభిచారమున నుఖంబుండదని యెఱుంగవా?
ఇంతవివేకము లేకపోయెనా? నిండుప్రాణమును బలిగొంటి
వే? నిజరూపవిశాచనూ! ఇంతటిపాపమున కొడిగట్టియైన
నుఖంప దొందితివా? నీవు మాత్రమెంతకాల ముట్టిగట్టుకొని
యూగులాడెదవు? క్షణభంగరములైన యైహికసౌఖ్యముల
కాశించి పాపమార్జించుటయే శ్రేయసుని భావించితివా? ఈ
వాత్సాసాతకము నిన్నూరకే విడచుననియే భావించితివా?
ఎవ్వరును చూచుచుండలేదని దలంచితివా? పంచభూతంబు
లును, సూర్యచంద్రములును, సర్వాంతర్యామియగు నాపరా
త్పరుండును నీచేయు దుష్కృత్యమునకు శాక్షులునుమా? మరువేదన కోరువలేక హింసకావించితివె? రే పాయమలోక
మున పెక్కురు భటులు నిను పరిపరివిధముల బాధింప నెల్లు
నహింపగలవు? హత్య—హత్య—చారుణహత్య! అందునను
ప్రాణనాధుని అమాయకుడగు జీవితేశ్వరుని సతికేడుగడ
యగు పతిని—నిద్రావస్థయందుండ వధించితివె—దుర్మతి!
కులటా? నీయట్టిదుర్మార్గురాలు తమగర్భమున జన్మించెనని నీ
తల్లిదండ్రు లెంతచింతింతురో గమనించితివా? ఈగుట్టు వెల్ల
డికాకుండుననియే భావించితివా? రంభతనమును దొంగతన
మును యెంతయోకాలము దాగవని తెలియనిదానవా?...
ఛీ! నీముఖమును జూడరాదు. కార్యము మించిపోయినది.
నీశయనాగారము తెలిసికొనుట కష్టమయ్యెనులేనిచో నీ
యభాగ్యుని రక్షింపగలుగునెమో! హమిత్తమా! జయం
తా! నిముష్ణమైన ననువిడువలేనివాడవుగదా? ననువిడచి

దివంబున కరిగితివా? నినుజాసి నిలువజాలకనేగదా? వెను
వెంట జనుదెంచితిని. అట్టిచో ననువిడచి పోవదగునా?...

భువ—(స్వగతము) ఈతఁడెవ్వరో నాగుట్టుచుట్టులన్నియు నెఱింగియు
న్నటుల దోచుచున్నది. ఈతడిచటనుండి వెడలుటకుమున్నె
యీతనిపై నీనేర మారోపింపవలయును. (ప్రకాశముగా)
భటులారా! రండు. రండు. ఈజడవారి యెవ్వడో నాశయ
నాగారమును ప్రవేశించి నా నాధుని హించించుచున్నాడు.
త్వరపడుడు.

[ప్రవేశము—భటులు.]

భటు—ఎవరు ముముబలచినది?

జయపా—(స్వగతము) మరియొకపాపమున కొడిగట్టుచున్నది. కాని
ముగ్ధు. అన్నిటికిని భగవంతుఁడే గలడు. కాని ఈమెచారిత్ర
మువలన కాంతలెంతకైన దగినవారనుట స్పష్టమైనది.

భువ—భటులారా! ఈతడే నా నాధుని కుత్తుక నుత్తరించెను.

జయపా—భటులారా! నేనే యీతని వధించిన ముమ్మరుడ. బంధిం
పుడు. (స్వగ) మోహినీ? నాడు మూలో మాకు కలహ
మునుబెట్టితివి. అంతలో నూరకుండక మాడయంతుని పాత్ర
కీ జగన్నాటకమునందు పనిలేకుండ జేసితివి. ముందెట్లుచేయ
గలవో?

(జయపాలుని భటులు బంధించి గొనిపోవుదురు. తెరవ్రాసును.)

ఇది ద్వితీయాంకము.

జయంతజయపాలము.

తృ తీ యాం క ము.

ప్రథమరంగము.

చెరసాల—జయపాలుడు.

జయపాలు—

సీ. ఊణమైన నెడబాయ ♦ బాలనిమైత్రికి

భంగంబుత్పటిలోన ♦ ప్రాప్తమయ్యె

విశ్లేషమోర్వక ♦ విపినవీధులలోన

కడగండ్లకోర్పుచు ♦ నడువనయ్యె

ప్రాణపదంబుగ ♦ పరికించుహితుని య

కాలమరణంబు ♦ గాంచనయ్యె.

భరియింపగారాని ♦ వాడుభరించుచు

చెఱసాలలోన కృ ♦ శింపనయ్యె

ఇన్నిదుఃఖంబులెట్లో భ ♦ రించినాడ

గాని యౌపరాత్పరవియోగ ♦ భరహక్క

టకట భరియింపనోప ; క ♦ టాక్షముంచి

వేగయాతనిగూర్పుము ♦ వేడువాడ.

ఆహా ! దైవవిధి యిట్లున్నదిగదా ! ఈకారాగృహంబున జిక్కి యింక నెట్టి యిడుములబడవలసియున్నదోగదా ? ఆభూపాలుడు, పుణ్యాత్ముడగుకలంబున వెంటనే నన్నురిదీయనానతిచ్చెను గాని యదెక్కడి వాడో యాతనికుమారుడట పానకములోని పుడకవలె నడ్డమువచ్చి నాకీడలేనిదుఃఖ మొనగూర్చెను. లేకున్నచో ఈవటకు నాయ

నుంగు మిత్రునితో గలసి హాయిగవిహరించుచుండునే? ఇంకను యెన్ని దినంబు లీ చెఱసాలలోనుండవలయునో? జయంతా! జయంతా!! నీ మాఖారవింతనందర్శన మింక నాకీజన్మంబున గలుగదా? అక్కటా! సయోముఖ వివక్షుండుని యెఱుంగక, గోముఖవ్యాఘ్రమునియెఱుంగక, దరిజేరి అక్కటా! అకాలమరణంబుకొందితినా? కట్టా! ఎంతని శలవోయుదును. ఆకులటయభిప్రాయ మెఱింగినంతనే బయలుదేరి యంతఃపురము జేరితినా నామిత్రుని సందర్శించియుండునే? అట్లాన ర్హక మూఢుడనై, ప్రవర్తించితినే. అట్లాలసించినందులకే, యిట్లునుభవించుచున్నాడను.

చక్కరినే! కులటా! ఎంతకాల మిరసాస్వవర్తనయు దాగి యుండునని శలించితిని. ఇప్పుడెట్లా రాజభటులను మాయబుచ్చి నన్ను చెఱద్రోయించితిని గాని యిందులకు నీకు సంభవించెడిమహాపాతకము నుండి యెట్లు తప్పించుకొనగలవు? ఆహా! ఎట్టికాలమరుదెంచినది? పతియే దైవమనిభావించి నేవించుచుండుకాలము గతించినది. ఉపపత్తికై నాధునివధించుకాల మరుదెంచినది. కట్టా! ఎంతవిపరీతముగు మార్పుగలిగెను. ఇది కలిప్రభావము గాబోలును. ఇదియే కలియు గంబునకు ప్రారంభమై యుండునేమోగదా! అదే యెవ్వరో యిట్లగు దెంచుచున్నట్టు లడుగులచప్పుడు వివచ్యుచున్నది.

[ప్రవేశము—దాసి.]

జయపా—ఇప్పుడీమె యిచటికేలవచ్చెనోగదా?

దాసి—అబ్బా! రాణివాసములోని కొలువుకంటె కొంగుజూచి యాచించుకొనుటయే మేలగదా? లేదనిదిమొదలు రాత్రిరెండు జాములవరకేదో యొక్కని చెప్పచునేయుందురు. ఈమధ్య నల్లనిగారి మరణమువలన రెండురోజులు హాయిగా గూర్చుంటిమి. మరల నిదిమొదలు, అందునను యీభవనమోహిని

యొద్ద పరిచర్యజేయుట మహాకష్టము. నేనింటికిబోవునపుడా
వార్త నాతనికి జెప్పిపోవుదునమ్మా యని యెంతజెప్పినను విస
క, నిష్పదేపోయిరమ్మన్నది. మైలుదూరముపోవలె. మరల
గాళ్ళీడ్చుకొనుచుగావలెను. ఏమిజేయును. పోనీ నౌఖరీపదలివే
యుదుమనిన జీవచూత గడచుటెట్లు ?

(నిష్క్రమించును.)

జయపా—ఈదాసీమాటలవలన నీమెయే యనుసంధావక రైయెయుం
డునట్లు తోచుచున్నది. ఇప్పుడిది యా నీచునకొకవార్త కొని
పోవుచుండెనని తోచుచున్నది. ఈమెచెప్పిన దూరముగూడ
నే నాగాత్రినడచిన దూరమునకు సరిపోవుచున్నది. ఆలోచిం
పనీభవననుందరి నేడు వానిగృహమున కేగుననియే తోచు
చున్నది. ఏమిదెలిసిన నేమిప్రయోజనము. మిత్రమా ! జయం
తా ! ప్రాణమిత్రుడనని పెద్దపేరుపెట్టుకొని నిన్ను రక్షింప
జాలనై తినిగదా ?

[ప్రవేశము :—విజయసేనుఁడు మాటున.]

విజయ—(స్వగతమున) ఈతఁడెవ్వడో నిన్ను రక్షింపజాలనై తినిగదా !
యనుచున్నాఁడు కంఠస్వరమునుబట్టికూడ నాడు నాసోదరి
భర్తనువధించిన జడదారికంఠస్వరమువలె నున్నది ఈమరుగు
ననేనిలచి యీతనిసంభాషణ మాలించెదగాక.

జయపా—నిన్ను త్వరలోజనుదెంచి కలసిగొందును. అప్పటకేని నాపై
నీకనుగ్రహముగాకలదు. పరాత్పరా ! సనువర్త ! నీకిదితగదు.
నన్నుగూడ గొనిపోమ్ము.

(ఎచుటకు జనుదెంచి.)

విజయ—మరణ మూకాఁజ్జించుచుంటివేల ? నీవెవ్వడవు ?

జయ—అయ్యా ! నేనొకమండభాగ్యుడను.

విజయ—మరణమేలకోరుచుంటివి ?

జయ—నేట రేపట నురిదీయబడవలసి యుండుటచే.

విజయ—ఎట్టి నేరమును జేపితివి ?

జయ—అయ్యో ! మీరెవ్వరో మాతనులవలె నట్లగుచుంటిరేమి ?
అంతఃపురము ప్రవేశించి జయంతకుమారుని వధించిన నేర
మునకై.

విజయ—సురక్షితమైన యంతఃపురమెట్లు ప్రవేశించితివి ?

జయ—ఆప్రశ్నమునకు భూపాలుడు చిత్రకేతుడే సమాధానము
సంగగలడు గాని నేనెట్లాసంగగలను. ఆసభయందీ ప్రశ్న
మొక్కయువరాజులక్క నెవ్వరును యడిగియుండలేదే ?

విజయ—ఓయీ ! నిక్కముగా నీవాతని వధించితివా ?

జయ—అట్లే వారు భావించియుండిరి.

విజయ—వారు పొరబడియుందురు.

జయ—అటులై న తమ యభిప్రాయమేమి ?

విజయ—నీవు నిర్దోషివనియే నాయభిప్రాయము ?

జయ—అటులై న నీయవరాధమున దోషియెవ్వరు ?

విజయ—నీప్రశ్నయులు బాగుగనేయున్నవి. నేనడిగినప్రశ్నకు నావ
లననే సమాధాన మపేక్షించుచుంటివా ? పోనిమ్ము. నీచరి
త్రమంతయు నిక్కముగా నెఱింగింపుము.

జయ—నిక్కమే వచించువాడెవ్వఁడు. ఎన్నడో హరిశ్చంద్రుఁడొక్క
డుండెనేమో గాని యిపుడట్టి సత్యసంఘటన గాన్పింపదు.

విజయ—(దుస్తులనుమార్చి) ఓయీ ! ఇప్పుడైనను గుర్తింపగలవా ?
ఇంక నాసందియముల చీర్చుము. నేనింతకుముందే జనుడెంచి
నీపలుకుల గొన్నిటిని వినియుంటిని. వానివలన నీవు నిర్దోషివని
గ్రహించితిని. యధార్థమెఱింగింపుము. నాదానభారంగమున

నీమోము దిలకించినంతనే నాకు నీవు నిక్కంపు సన్యాసిని గావని దోచెను. మరియు నిర్దోషివని నిశ్చయించి నాయభిప్రాయమును ఋజువుచేయుటకు గడువడగి యుంటిని.

జయ—అయ్యా ! కడచినదాని కింత వితక్కుమేల !

విజయ—ఒక్కనిర్దోషిని దోషియని శిక్షించిన నెంతటిపాపము గల్గునో నీవెఱుంగవా ?

జయపా—అట్లులైన మీసోదరియే దోషియని తలంచితిరా ?

విజయ—ఎట్లు నిగ్రాహ చేయుటకును దోపకున్నది. గాన రహస్యముగ వెలిబుచ్చుము.

జయ—ఈ నానోటవచింపజాలను. ఎట్లును జచ్చుచుంటినిగదా ? ఈ పాపమునకేల యెడిగట్టవలెను ?

విజయ—తగిన నిదర్శనము జూపగలవా ?

జయ—లాభమేమి ?

విజయ—నీకు విడుదలయగును. ద్రోహులు శిక్షింపబడుదురు.

జయ—అట్లైన నేగోరునది నాకు ప్రాప్తినదే ?

విజయ—ఎంతపిచ్చివాడవైతివి. నీవు కోరుకొనినంతమాత్రమున మరణము సంభవించునా ? జయతుడు తాను నాటిరేయి శయనాగారమున మరణింపనుంటినను యెఱుంగునా ? ఎవరి సుకృత దుష్కృతముల ననుసరించి వారివారి యాయుఃప్రమాణములు నిర్ణయింపబడును. ఆయువు పూర్తియగు నంత వఱ కెవ్వడును మరణింపడు. ఆయువు నిండినపిమ్మట జీవింపజాలడు. కావున నిందు సత్యము వక్కాణింపుము.

జయ—తప్పదా ?

విజయ—తిప్పదు.

జయ—ఆపల విచారింతువునుమీ ?

విజయం—విచారమున కవకాశములేదు. దోషులు శిక్షింపబడిరిగదా యని సంతసించును.

జయం—అటులైన నీవు ప్రచ్ఛన్న వేషమును ధరించి నాతో శ్వేచ్ఛగ నీరేయి గడువవలయును.

విజయం—అటులనే! సూర్యాస్తమయమైన పిమ్మట జనుడెంచెదను.

(నిష్క్రమించును.)

జయపా—మరల నిదియొకటి సంప్రాప్తమైనది. ఇయ్యదిగూడ పర మేశ్వరీవిలాసమేగదా? అతడే యీరాజనందనుని నన్ను రక్షింపబంపియుండెనని తలంతును.

గీ. అంతుదరిలేని దుఃఖాబ్ధి • యందుజిక్కి
మునిగితేలుచు ప్రాణముల్ • పోవనున్న
నన్నురక్షింప రాజనం • దనుశినేడు
బంపియుండెను నాతడే • భవ్యకృపను.

నామరణ మాతని యిచ్చావిలాసమునకు విపరీతమగుటచే నన్ను రక్షిం పయ్యారని బంపియుండును. లేనిచో నాడే నాకు మరణము సంప్రాప్తింది యుండును. కానిమ్ము, జరుగనున్నదెల్లను జరుగకమానదు. పరాత్పరా! ఎల్లరును నీచేతియందలీ కీల్బొమ్మలై నీవెట్లాడించిన నట్లాడుదురుగదా?

అనుబంధము.

తెరవ్రాలును.

ద్వితీయరంగము.

చెఱసాల కించుకదూరముననున్న బయలు.

[ప్రవేశము :—విజయననుడు, జయపాలుడు]

జయ—రాకుమారా ! నీవు నాయనుజ్ఞగొనక నెట్టియకార్యమును చేయనని ముందుగ వాగ్దానమొనంగుము. లేనియెడల నేను చెరసాలలోని కేగెదను. తదుపరి వరమేశ్వరసంకల్ప మెట్లున్న దో యట్లు జరుగగలదు.

విజ—మంచిది. నీచెప్పినచొప్పుననే వర్తింపెదను. కాని, ఇదేమి ! నా సోదరి యంతఃపురముచెంతకు గొనివచ్చితివేమి ?

జయ—నన్ను నీవడిగిన ప్రశ్నములకు దగిన సమాధాన మీదాపుట నుండి పరికించిన తెలియగలవు. అదే ఆమాటనకుబోయి యందుగూరుచున్నయెడల సర్వమును మనకు గాన్పించునుగాని మనమెవ్వరికిని గాన్పింపము.

విజయ—(స్వగతము) ఈతనివివరీతచర్య కర్థము కాన్పించుటలేదు. ఆ కటికిజీకటిలోనికి నను కొనిపోయి హానిసేయసంకల్పించి యుండడుగదా ? అయినను యీతడు నిరాయుధుడైన యీతఁడు నాపై దిరుగబడిన నే నీతని మలభముగ నోడింపగలను.

జయ—రాకుమారా ! ఏమాలోచించుచుంటివి ?

విజ—మంచిదటబోవుదము రమ్మ. నీవలుకులకర్థము స్ఫురింపక యాలోచించుచున్నాడను.

(ఃష్కృతిమింతురు.)

[ప్రవేశము :—భువనమోహిని.]

భు—అబ్బా ! అర్థరాత్రము మీరవచ్చినదిగాబోలును. రెండుదినముల నుండి నావలపుకానిని కలసికొనుటకు వీలుచిక్కడయ్యెను.

నేడైనను త్వరితముగా తిరిగిరావలయును. శట్టా! ఆపాడు
మగడు చచ్చియు నింకను నన్నే బాధించుచున్నాడు.
(ముందునకునడచి నిష్క్రమించును.)

[ప్రవేశము:—విజయసేనుడు, జయపాలుడు.]

విజయ—ఓయీ! ఆమె నాసోదరియగు భవనమోహినికాదా? భర్త
మరణముచే దుఃఖితయై తన జీవనమునకు న్యస్తి జెప్పకొను
టకుగాబోలు యెచ్చటికోపోవుచున్నది.

గీ. భర్తన్మృదుజెందెను దుఃఖ + భరముతోడ
జీవితమరొసి యల్లదె + పోవుతుండె
పోయివారింది యొక్కణం + బుననె వత్తు
ననఘ, సెలవిము నాకు మా + రాడబోక.

జయ—(అడ్డుకొని) ఓయీ! ఇంత త్వరపడెడవే? ఆమెను మనము
రహస్యముగ వెంబడింతుము.

విజ—ఎందులకు?

జయ—మరల మొదటికి వచ్చుచుంటివా? నేను చెప్పినట్లు చేసెదనని
మాటయిచ్చి యన్యథా చరింపదలంచుటదగునా? అట్లులేన
పొమ్ము. నేను కారాగారమునకే పోయెదను.

విజ—క్షమింపుడు.

జయ—మన మామెకు గతబడకుండ వెంబడింపవలయును. రమ్ము
పోవుదము.

(నిష్క్రమించును.)

[పునఃప్రవేశము:—భవనమోహిని.]

భవ—నే డడలకోగాని యెంతనడచినను మార్గము తరుగకున్నది.
మన మేలకో తత్తరబాటుజెందుచున్నది. కారణ మేమైయుం
డునా? (అడుగులచప్పుడు) (వెనుకకుదిరిగిచూచి) ఎవ్వరో

వచ్చుచున్నట్లున్నది. మాటున డాగడగాక. (డాగి, ఒకనిముషముండి వెలిగరుడెంచి) నాభ్రాంతియే యట్లు దోపించినదిగాని యది పదములచప్పుడుకాదు. త్వరితముగ బోవకున్న యాతఁడు కోపించు నేమోగదా ?

(నిష్క్రమించును.)

[ప్రవేశము జయనాలుఁడు విజయసేనుఁడు.]

విజయ—ఓయీ ! ఈమె యీయర్థరాత్రమున నెచ్చటి కరుగుచుండెనో ? ఇంకను ఎంతదూరము మన మీమెను వెంబడింపవలయును

జయ—తినబోవుచు రుచులడుగనేల. ఇంకొన్ని నిమేషము లోపికపట్టిన నన్నియు నీకే తెలియగలవు.

విజయ—పోనిమ్మ. ఆమెను కలసికొని యెచ్చటి కేగుచుంటివని ప్రశ్నించును.

జయ—మరల మొదటికి వచ్చుచున్నావు. అట్లైనచో జయంతుని పథయందలి రహస్యము దెలియుటకుమారు మరింత యగాధమున బడిపోవును. అదే యామె మఱుపుదిరుగుచున్నది. బాలమొనర్చినచో నామె మన కనుగప్పి పోవును. రమ్మ.

(నిష్క్రమించును.)

తెరయెత్తబడును—మేదరియిల్లు.

[చుట్టకాలుపుచు వెంకడు కూర్చుండియుండును.]

వెంకడు—(పొగవదలి) వత్తానని కపురంపిండిగండా యని కన్నోడుచుకుని కూకున్నానుగాని, నత్తె పెమాణంగా నిద్దరొస్తూంది. ఊళ్లోవాళంతా జయంతుణ్ణి సన్నాసిగాడెవ్వడో సంపేదని సెప్పకుంటారు. కాని నామోహిని వత్తేకాని విజం బయ లడదు. ఆయేళే తెల్లారకుండా కత్తబ్బుకొత్తానని యెల్లించి

అదేపోకగా పోనాడేకాని కప్పురేనాయంపిందికాదు. ఇది నావీకి మీదికొత్తుండేమోయని భయమేత్తోంది. వద్దవద్దంటూంటే పని కానిచ్చేసి బేగొత్తానని తురుస పాఠిపోనాది...(అడుగు లచప్పుడు.) అద్దో! గజ్జలగుర్ంలా గంతేయకొని నడిసాత్తోంది.

[ప్రవేశము భువనమోహిని]

భువ—(వెంకని నమిపించి) నాథా! అనుకొన్నపని నిరాటంకంగా జరి గింది. ఇకనేను నీదానము.

[ప్రవేశము. మాటున జయపాలుడు. విజయనేనుడు.]

విజయ—వమిది! నాబోదరి కట్టకడపట పట్టణమంతయు విడచి యూరికిదిగురనున్న మేదరివాడ ప్రవేశించి యొకసీతుని యింట ప్రవేశించినదా?

జయ—అయ్యో! ఓరిమికిలిగి యుండవలయును. లేకున్న మనకార్య ము రసాభాసమగును. ఇదే యాప్రదేశమున నున్న వారినిం భాషణమంతయు మనకు వినబడును. వారు మనకు స్పష్టముగ గాన్పింతురు. కాని వారికి మనము గాన్పింపము.

వెంక—ఏంటి సంచేసినావా? ఎల్లా సంచేసేవు. ఇన్నాల్లారానేడే. బేగిసెవ్వు. ఈరోళ్లంతా నన్నాసిగాడవడో సంచేడంటారేటి.

జయ—యవరాజా! సావధానమనస్కుడవై యాలింపుము.

భువ—నీవద్దనుండి కత్తి గైకొనిపోయి యొక్కవేటుతో యాళిని సంతమొందించితిని. కాని యంతలో నెవడో యొకసన్యాసి నే నింకా చంపలేదని తలచి వలదు చంపవలదని వారించుచు లోనికి జనుటెంచెను.

వెంక—ఓయిబాబయ్యా! నావీకిమీదికి తెచ్చెవంటే. నేమొదటొద్ద న్నెదంటే.

భవ—నేనంత పెద్దదాననుకొంటివా? ఒకచిత్రముగూ మాయను
పన్నితిని.

జయ—యువరాజా! సావధానము.

విజయ—ఓయీ! సర్వమును బోధపడినది.

గీ. సిగ్గుబోనాడి యువవతి • జేరుకొఱకు

జీవితేశ్వరుజంపి తా • జేసినట్టి

నేరమును మోపె నీపైన • నిక్కువముగ

ననుచు బాగుగ దెలియంగ • నయ్యెనఖండ.

నఖా! మన్నింపుము. నీపైవృథాయనుమానపడితిని. ఈకులకళంకిని—

గీ. అమల మాయ కళంకమా • వంతలేక

పన్నెగాంచినయట్టి మా • వంశమునకు

దీరగారాని యపకీర్తి • దెచ్చె; వెన్ను

చెఱకునను బుట్టి తీపిని • చెఱచునట్లు.

జయ—మనవ్రసంగము నటుంచుము. వారేదో మాటలాడుచున్నా
రు గమనించుము.

పెంక—మాయ పన్నేశావా! ఏంటామాయ. ఎంతాలోసిందినా
తెల్లంలేదు.

భవ—అంతనేను భయమును పోవిడచి, ఓభటులారా! ఈసన్యాసియే
వ్వడో నాభర్తను జంపుచున్నాడు. వేగవచ్చి రక్షింపుడని మొ
ఱ్ఱబెట్టితిని. రాజభటు లరుదెంచి యాతని జైతసాలకు గొని
పోయిరి.

విజయ—మిత్రమా! ఈదుర్మార్గురాలి నూరక విడువ బుద్ధివుట్టల
లేదు. ఇదేపోయి వారిరువురను జంపివత్తును. (పోబోవుచు.)

జయ—సావము. జంపిన మహాపాతకము గల్గును.

విజయ—సావమా! రానిమ్ము.

గీ. నేరమొలుంగని వారిని * మ్మారణముగ

శిక్షజేసినదోపంబు * జెందుగాని

కరకుమనమున తనమునః * కాంతజంపు

కులట జంపిన యథుమా చే * కూరదెవుడు.

భర్తృప్రాణములకు మార్చియైనవారిని వధించుటకాదుగదా ? చిత్రవధ యొనరించినను పాపముచేకూరదు.

ఉ. పాపమువచ్చుగాక, నిజ * భావమొలుంగక లోకమెల్ల న్

పాపిగనెంచుగాక కల * బంధులు దిట్టిన దిట్టుగాక నం

తాపమున్నొంది కోపమున * తండ్రివధింపగ బంపుగాక యీ

పాపిని భర్తృహంతకిని * పట్టినధింపకమాననియ్యెడన్.

(పోబోవును)

జయ—మిత్రమా ! ఇంచుకశాంతింపుము. నీకును నాకును దెలిసిన యీరహస్య మితరులకెట్లుదెలియును. అయిన త్వరపడిన ప్రయోజనమున్నదా ?

విజయ—ఇంక శాంతమువహింపజాలను. (ఈలవేయును నలువురు రాజభటులు ప్రవేశింతురు.)

భువ—ఇదేమి ! చిత్రముగానున్నదే. ఎవ్వడును యిట్టినిశీధమున నిచ్చటగన్పిరియగరే ? (నలుమూలల పరికించును. విజయనేన జయ పాలురు గాన్పింతురు)

అయ్యో ! ఇంకేమున్నది. నారహస్యము బయలైనది. ఇంకేమిదారి. అదే నాసోదరుడును నాటిరాత్రి ననువారించిన సన్యాసియు నను జెంబడించి యిచ్చటికరుదెంచినారు.

శంక—ఏంటీ ! మీరిన్నయ్యెచ్చేదీ. గుట్టెలడైపోయినాదీ. నావీక మీదకిదంతా దెచ్చేసేవూ.

విజయ—ఓభటుచారా! అయింటియదున్న మేదరిని యాస్త్రీని తత్తు
ణమె బంధించి కారాగృహముననుంచుడు.

రాజభటు—చిత్తము. (లోనికి ప్రవేశించి వెంకని, భవనమోహినిని
బంధించి తీసికొనిపోవుదురు)

విజయ—మహాత్మా! తమవలనుగదా! యారహస్యము వెల్లడై పడి.

జయ—ఓయీ! నీవట్లుభావించవలదు. ఎట్లో యారహస్యము లోక
మునకు దెలియకపోదు. ఇందునేను నీకొనర్చినసహాయమేము
న్నది. అర్థరాత్రము. అర్థరాత్రముమీరవచ్చిన్నది. ఇంకనుజాగ్రా
నరించిన నుకుమారుడవగు నీవు శ్రమజెందెదవు.

విజయ—నాశ్రమమైనవిప్రచింతించుచుంటివా? నాకు మరణదండనమునకు
పాత్రుడైన యొక నిర్దోషిని రక్షింపగలిగితినిగా యను తృ
ప్తిచేకూరినది. అయినను మనమిచ్చటచేయవలసినదేమున్నది.
పోవుదమురమ్ము. నేటికినివుగూడ నాసాధమునే విశ్రమింతు
వుగాక.

జయ—వలదు. నాచెరసాలకేపోయెదను. శ్రమింపుము. (స్వగతము)

గీ. వరసగా మాదుచరితా * ప్రబంధమందు
ముగియగానుండె సంకముల్ * మూడు; ఇంక
నెట్లు జరగగలదో విధి * యెట్లొనర్ప
నెంచియుండెనో. నుంతయు * నెఱుగరాదు.

(ఇరువురును నిష్క్రమింతురు)

త్పతీయరంగము.

చిత్త కేతుని దర్శారు.

(చిత్త కేతుడు, ముంత్రి విజయ నేనుడు.

కూర్చుండియుండ తెరలేచును.)

చిత్త—విజయా ! జయంతకుమారుని వధించిన యాజడదారి కారా
గృహంబున నెట్లుండెనో కనుగొంటివా ? నాలుగుదినముల వఱ
కునిక్కువంబరయుటకు గడువడిగితివే ! ఏమైనదెలియవచ్చెనా ?
ఆతడంతఃపురము ప్రవేశించుటకుగల కారణమెద్దియో దెలిపి
యుండెనా ?

విజయ—చిత్తము. సర్వమును కనుగొంటిని. ఈదినమున నాతని నేర
మును విమర్శించిన విమర్శింపవచ్చును.

ముంత్రి—పునర్విమర్శన మెందులకు. నాదాతడే దోషియని తేటతె
ల్లముగా తెలియవచ్చెనుగదా ?

విజయ—ముంత్రివర్యా ! తమరిందు పొరబడియుండురు.

చిత్త—అయిన నీయభిప్రాయమేమి ?

విజయ—సర్వమును తమకే విశదముకాగలవు. తినబోవుడు రుచులడుగ
నేల ?

చిత్త—ఈనేరమున నాతడు నిర్దోషియనియే దలంచుచుంటివా ?

విజయ—విస్సందేహముగ.

ముంత్రి—అదెట్లు ?

విజయ—నేవకా ! నిన్నరాత్రి బెటసాలలోనుంపబడిన స్త్రీని పురుషుని
జయంతుని జంపెనని కారాగృహమున నుంపబడిన సన్యాసిని
సత్వరముగ నిచ్చట ప్రవేశపెట్టవలసినదని కారాగృహాధికారి
కెఱింగింపుము.

(నేవకుడు నిష్క్రమించును.)

చిత్రి—కుమారా! ఎవ్వరో స్త్రీయనుచుంటినే, ఆమెకుగూడ నిందు భాగమున్నదా? ఆవురుషుడెవ్వరు.

విజయ—జనకా! వేరుగజెప్పనేల? కొలదినిముషములలో సర్వమును తమకు తెలియగలను. అదే రాజభటులు నేరస్తులను దోడ్కొనివచ్చుచున్నారు. వారివలననే సర్వమును తెలియును.

[ప్రవేశము సన్యాసివేషమున జయపాలుడు. భవనమోహిని.

వెంకడు. రాజభటులు.]

(రాజభటులు నేరస్తులను భూపాలున కెదురుగ నిలువజేయుదురు.)

చిత్రి—కుమారా! జయ! ఆమె నిపోదరయగు భవనమోహిని కాదా! ఇక్కడికేలరావలసి వచ్చినది. నేను పొరబడుట లేదుగదా?

విజయ—జనకా! ఈవిషయమున తమరు పొరబడుటలేదు. ఆమె మన భవనమోహినియే యగును. ఇక్కడికామె యెందులకు రావలసివచ్చినదో యామెనే యడుగుటలెస్స.

చిత్రి—(స్వగతమున) ఏమిటి కుమారు డిట్లుచున్నాడు! పెరిగో నామనము చేయి నెట్టి కలంచినట్లు తత్తరమందుచుండెను. కానిమ్ము; ఆమెవలననే సర్వమును తెలిసిగొందును. (ప్రకాశము) అమ్మా! భవనమోహిని! ఇట్లు నీవరుడెదితివేల? కనుమ కోమల సదృశములగు నీచేతుల కా నిగళిము లేలగలెను.

భవ—(స్వగతము) ఏమనియు తరంబొనగడును. (మారాడక యూర కుండును.)

విజ—కుమారమున కర్థములేదు.

మంత్రి—(స్వగ) ఆలోచింపగ నిది యామెకృత్యమైన తోచుచున్నది.

చిత్రి—కుమారీ! నావలకులకేల యుత్తరంబీయవు?

భవ—జనకా ! చెప్పటకేమున్నది. మత్స్యతృపురాకృతపాపము
నన్నిట్టి సభారంగమున కీడ్చినది.

విజ—జనకా ! ఇంక నామెను యెన్ని విధముల నడిగినను సమాధాన
మువచ్చునని తోపడు. తక్కినవారినిగూడ వ్రక్షింపుడు.

చిత్—(వెంకనితో) ఓరీ ! నీవెవ్వడవు ? ఎందులకు బంధింపబడితివి.
నిక్కమెఱిగింపుము.

వెంక—(గన్గతమున) నావీకమీదకొచ్చేసింది. ఆయాలరేతి గొద్దు
పోయే ముండా అంటే పోనాదికాదు. కత్తెట్టికెల్లి అట్టిచంపేసి
ఆకత్తిల్లా నామీదకూడా యిసిరేసింది. వంశెయ్యను.

చిత్—ఏమిగా ! నీకు వినబడదా ? రాజభటులు నిన్నెందుకు చెజ
సాలలో నుంచిరి ?

వెంక—నేనుబాబూ ! నేను చావలై మేదరోడ్లాడి. రేతిరేళ నలుగు
రు బంట్రోతోళ్లు నాయింట్లోకొచ్చేసి బలంతాని కట్టి లా
క్కెళ్ళేరంతి.

చిత్—కుమారా ! వీనిమాటలు నమ్మదగినవా ?

విజయ—అయ్యా ! తపోధనులవలెనున్న తమకుకూడ కారాగృహ
ప్రాప్తి యెట్లు గల్గెనో చెప్పుడు ?

జయ—యవరాజచంద్రమా ! ఏమున్నది. కర్మనశమున జీవులు తమ
పురాకృతపాపఫలమిపు డనుభవించుచుందురు. అట్లే నేనును
తమ సోదరిభర్తయైన జయంతుని వధించియుంటినను నేర
ముపై బంధింపబడితిని.

చిత్—నీవు నిక్కముగా జయంతుని వధించితివా ? లేదా ?

జయ—ఇందలి నిక్కువ మావరమేశ్వరునకెఱుక.

చిత్—నాడు నేనే వధించి యుంటినని యేలజెప్పియుంటివి ?

జయ—ఇప్పుడుగూడ నట్లే జెప్పుచుంటిని.

విజయ—నీవు సత్యమును వెల్లడింతువా ?

జయ—మించినకార్య మెట్లును జక్కబడనేరదు. కాన యిక నానో
టితో యందలిసత్య మెంతమాత్రమును వదించవలను. అం
దులకు గినిసి తమరెట్టి కఠినశిక్షలకు బాల్పరచినను శిరసా
వహింతును.

చిత్ర—అద్భుతముగా నున్నది. కుమారా ! ఇదేమివిపరీతము. నామ
సంబూరక తత్తరమందుచు పరితపించుచున్నది ! *

విజయ—జనకా ! సావధానులై యుండుడు. ఓరీ ! మేదరీ ? నీవిందలి
సత్యమంతయు దెలిపెదవా ? తగినట్లుగ నీచే జెప్పింపవల
యునా ?

వెంక—ఇదేంటిబాబూ ! ఏకరథవెఱగనోట్టి నన్ను సంపేత్తారాబాబూ ?

విజయ—ఊరకొనుము. సేవకా ! రెండుపట్టకార్ల సతనికిచ్చి యీ
మేదరివాఁతొడలకు దగిలించి నిజముచెప్పింపుడు ?

[ప్రవేశము యిరువురుభటులు.]

వెంక—బాబో ఛమించాలి. నలై పెమాణలగా అంతాసప్పేత్తాను.
రక్షించండి బాబో (స్వగతము) ఇంక నిజముసెప్పకపోతే
తప్పదునాగుంది. ఏంజెయ్యను. మావోళ్ళుకా వద్దంటూంటే
యీరాచోరిపిల్లతో చేహంకలిపేసేను. ఇంకనాకు సిచ్చ
తప్పదు.

విజయ—ఓరీ ! మూఢుడా ! మాట్లాడవేమి ? భటులారా ! ఊరక
చూచుచుంటిరేమి ?

రా.భ—(వెంకని బాధించుటకు యత్నింతురు.)

వెంక—బాబో ! రద్దించండి. చెప్పేత్తాను. నిజంచెప్పేత్తాను. పెభు
వోరికంతా తెలిసిపోనాక నేనాబద్ధమాదేమాత్రం నాభ
ముంటుందా ? అంతా నిజం. ఈయెవ్వారంలో నాక్కూడా

శాంతభాగంపుంది. నేదునేదు. నాకేమీ నేదుగాని నాకత్తికి మాత్రం.

విజయ—ఛీ దొర్భాగ్యుడా ! తిన్నగా జెప్పెదవా ? లేదా ?

మెక—పెభువోరు చిత్తగించాలండి. ఈభువనమోయినికి నాకు రెండు జేళ్ళనుంచి చేహంపుందండి.

చిత్త—(స్వగతము) అక్కటా ! ఎట్టిర్లకథోఁములగు వాక్యములు వినవలసి వచ్చినది. నిండునభయండు ఒకనీచుడు తనకును నాకుమారికకును స్నేహముకలదని పలుకుచున్నాడు. ఇంకను యెట్టివివరీతములగు ఎల్లుల వినవలసియున్నదోగదా ?

విజయ—జరిగినదంతయును త్వరితముగ జెప్పెదవా ? లేదా ?

మెక—మూన్నాళ్లకిందట నాదగ్గరొచ్చి, నామొగుడొచ్చేదని నాతో మోయిని చెప్పిందండి, ఆపళంగా నానిక నువ్విక్కడుండొద్దు బేగళిపో, యెల్లిపోయని బతిమాలేసండి. నామాటయినక కత్తియ్యి ఆణ్ణి సంపేసినత్రానని సెప్పింది. వద్దు వద్దు అలాచేస్తే నావీకినూడికొత్తుందని ఎంతోసెప్పేసండి. నామాటయినక బేగొత్తానని కత్తెట్టికెల్లి మరిం కాయేళరానేదండి.

విజయ—మరల నీకత్తి నీయొద్దకెప్పుడు వచ్చినది ?

మెక—ఈమోయికి మల్లొన్నరాత్రి నాయుటికొచ్చి తనమొగుణ్ణి సంపేస్తుండగా నన్నాసోడవ్వడో అడ్డంవచ్చి సంపెద్దొన్నట్ట. ఆపళంగా తప్పంకా ఆడిమీద దోసేసి వాణ్ణికెదులో పెట్టి చినట్టు సెప్పింది. ఆచమయంలోనే నన్నుభటులట్టుకొని పాక్కొచ్చినాడు.

శిత్త—(స్వగతము) వినజాల, భరింపజాల.

గీ. తులసివనమున గంజాయి • మొలచినట్లు

వాసిగాంచిన మాదగు • వంశమందు

పుట్టి యద్దానిని కళంక • పూరితముగ

జేసివై చనికట్టు లీ • చింతదీరు.

అక్కటా ! మచ్చునకేని మచ్చలేని యచ్చంపుకులంబున కింతింతన
రాని కళంక మీమెవలన గల్గినది. ఇంక సాటివారలలో నెట్లు
తలయెత్తుకొని దిరుగాడగలను. కుమారీ ! చిరుత ప్రాయము
నుండి యల్లారుముద్దుగబెంచి పెద్దదానినిగ జేసినచో మాకెన
లేని గౌరవంబానగూర్చగలవని తలంచితినిగాని, యిట్లు తీరని
యపఖ్యాతి మాకులంబునకు జేకూర్చెదవని కలనైన దలంప
నైతినిగదా ?

గీ. నీతసావిత్రి మొదలైన • పూతచరిత

లెట్టినట్టిగొందెలో • యట్టికీర్తి

గాంచగలవని యెంచితి • గాని యిట్లు

లాననుచు మదిదలపోయి • నైతినకట !

కన్యాదానమున నిటేపితరములును నటేపితరములును సుస్థిరస్వర్గ
లోక సౌఖ్యముల నొందునని భావించి నీజననకాలమున
సమ్మోదము వహించితిని. కాని, నాకు, నావంశమువారికిని,
యిప్పటికి గాదెప్పటికినైనదీరని యపశయమొనగూర్చగలవని
తలంపనైతిని. నినుజెంచుట త్రాచుసామునకు బాలువోసి
పెంచినట్లు నాకే యనర్థదాయక మయ్యెనుగదా ? అహ !
ఎంతసాహసమూనినది. రక్తముజూచిన స్త్రీలు భీతిల్లుదురని
పలుకుచుందురే ! అట్టియెడ తనచేతులలో తననాధుని జంపి
నదే ! ఎంతసాహసము ! ఎంతగుండె సిర్పరము ! ఇట్టివారలీ
ముజ్జగంబున నెచ్చటనైన నుందురే.

భవన—(నవ్వు) ఈతఁడు జరిగినదంతయు వక్కాణింపినాడు. ఎట్టి యవస్థ సంభవించినది.

విజయ—భవనమోహినీ! ఈతఁడు జెప్పినదంతయు నిర్భవమేనా? ఇతరమేమైన నున్న దెలుపవచ్చును.

భవన—నర్వమెఱింగిన నీకడ వేరుగ వచించుటగుదులకు. (నవ్వు) ఇంతకంటె జెప్పవలసిన దేమున్నది. చెప్పినను ప్రయోజన మేముండును.

చిత్ర—కుమారా! ఈనేరమును తాగుగ విమర్శించి నీయిచ్చవచ్చి నట్లు పరిష్కరింపుము. నేనియ్యది వినుచు నహింపలేకుంటిని. (నిష్క్రమించును.)

విజయ—భవనమోహినీ! నీవు భర్తనురోసి యితరునివరించి ప్రవర్తించినందులకు నిన్నంతగ దండింపవలసినది లేదు. ఐనను భర్తను నిష్కారణముగ వధించిననేరమునకు మరణదండనయు విధింపవలయునేగాని దయజూపుటకు వీలులేదు. నీవొనర్చిన నేరము గొప్పదగుటచే నీయందుగల వాత్సల్యమును, ప్రేమను యొక ప్రక్కకు ద్రోసివైచి యట్టి క్రూరదండనమును విధించుచు న్నాను. ఈ నీచరిత్రమువలన ముందు రాగముగువారెల్ల పరపురుషసాంగత్యము ప్రాణహానికి మూలమని గుర్రెఱిగి వర్తింతురుగాక.

ఓరీ! మేడరీ! ఇందునీకు గూడ భాగమున్నదని వేరుగ వచింపవలయునా? జయంతుని వధయందు నీవు బాల్సొనకున్నను యామె దుశ్చేష్టుకు దోడునూపి కత్తి నొసంగ, వధింపుమని బంపి యుండుటచే నీవును యాతనివధకు ప్రోత్సాహకుడవైతివి. కావున యాజన్మవర్యంతయు కారాగారకీడు ననుభవించవలయును. ఇటులారా! వీనిని గొనిపోయి కారాగారమున బంధింపుఁ

దు. భవనమోహినీ! నాకు నీయందుగల యభిమానము పెంపున నీకు జననిజాడవలయునను నభిలాషయున్న యెడఁబోయి చూచివచ్చుటకు అవకాశ మొనంగుచున్నాడను. భటులారా! ఈమె యభిప్రాయానుసారముగ మాజనని జూచుటకు గోరుకొనినయెడల సంతకపురమునకు గొనిపోయి తదుపరి వర్జస్థానమునకు గొనిపొండు.

(భటులు వెళ్ళి భవనమోహినిని గొనిపోవుదురు.)

విజయ—(జయపాటునితో) మహానుభావా! నిపుడుగప్పిన నివ్వపోక్కి యఖండతీజమున నొప్పురు తమరీ ప్రచ్ఛన్న వేషమేల ధరింపవలసినదో దేవునివేడెడను నిష్కారణముగ తమ్ముచేత సాలగో మూడుదినము లుంచినందులకు మమ్ము తీసుంపును.

జయ—అయ్యా! తమకు నాచరిత్రమును వినిపించినందువలన ప్రయోజనము నుత్తైన గాన్పింపదు. పూర్వదన్య సందితార్థ్య తమున గారాగారశిక్ష సమభవించితినిగాని వేరుగాదు.

విజయ—అయ్యా! నీచిట్టే నీచరిత్రమును మరుగువరచుచుంటివో తెలియుటలేదు. బోవిమ్ము, నీసాగత్య మొనంగుచు నా యొసంగు నాతిభ్యమును గొనుచు మాపురంబున గొన్నిదినంబు లుండ ప్రార్థింతును.

జయ—వలదు. వలదు. నేను వారణాసి కరుగుచున్నాడను గాన తమకునాపై యనుగ్రహమున్న జయంతుని యస్థిల నాకొను గుడు. దానినాభాగీరధియందువైచి కృతార్థుడనయ్యెడను.

విజయ—నీయభిప్రాయానుసారముగనే జరుగవచ్చును. ఈదినమున తైన తమరిచ్చట నుండవలయును. నేటికి సభచాలితము.

(నిష్క్రమింతురు తెరవ్రాలును.)

ఇది తత్వతీర్మానము.

జయంతజయపాలము.

చతుర్థాంకము.

ప్రథమరంగము.

చెరసాని మందిటబయలు.

[ప్రవేశము—ఇరువురు రాజభటులు, వెంకడు.]

వెంక—బతికున్నంతకాలమూ కైదులోవుండడంమాట తల్చుకుంటే
ప్రాణాలిప్పుడే యెగిరిపోతున్నాయి. ఇంతంటే సుకుమార
కత్తుచ్చుకొని ఒక్కేటేసి సంవేసక కట్టంగుండనుగదా!
చీకటికొట్లోపడి, యెక్కడో, గిట్టిలాలునచ్చి పుకొట్టుచున్న
చీకటిబుదికానాలోపడి, బతికినా నీకాని కట్టపడవలసిందే.
తప్పుతుందా? బుట్ట ను, నేల ను, గింజు అల్లువ వాసిన యెడవ
మేడరితొత్తుకొడుకు, దానినుండి నక్కనిమక్క సిక్కింది
గందాయని కుసుకుచు అచ్చమైన రాజకులం బుగ్గిలోకలిపేసేనే.
ఇంక నాకు యిట్టికావోతే సురెట్టిశిచ్చ కలుగుతుంది.
ఓభవనమోయిన! మోయినో! వద్దే! నాకొంపకు చిచ్చెట్టకే!
నావీరమీడికొత్తుందే! అని యెన్నోయధాల సెప్పితే యిన్నా
వా? ఏసాంయెఱుగని నన్ను యిలాచేసేసావా! నీవు
మార్తం యేంబావుకున్నావు. నచ్చిపోతున్నావు. చూతేనా
శిచ్చకంటే నీకిచ్చే మందిదివాగుంది. బతికుంటేమార్తం
చుఖమేవుంది. పెల్లామా! కిల్లలా! అయ్యా! పెల్లామంటే
గావకమెత్తోంది మానత్తికుంట కుర్రోళ్లతో యెలాగేడు

తోడో. ఓలే! వత్తే—నామీ చాళోదులుకో. గుంటాల్లిని
బాగత్తగానూచి పెంచుకో. ముట్టోనట్టో యెత్తుకోగాని యెదవ
పోట్లకుపోయేవా! నాలాగేనువ్వా ఓక్కలేవత్తాపు.

గాజభటు—ఓరీ! నీసోదికేమికాని ముందు త్వరగా నమవుము. నిన్ను
బాధికానాలోపెట్టి మాయొండ్రకు పోవలయును.

(అవి గెంటుచు నిష్క్రమింతురు.)

[ప్రవేశము—భువనమోహిని—రాజభటులు.]

భువనమో—తుదకు నాయవస్థ యిట్లురుదెంచినది. కన్నతల్లి నైన
గాంచివత్తమని పోయినదిగాని, ఆచ్చటికేగగనే ఛీ! యేముగ
మ పెట్టుకొని యామెను జూతునని ముందున కడుగిడజాలక
పోగిని. యావ్వనమదమున యుక్తాయుక్తము లాలోచింపక
ముందు వెనుక లరయు, పాపభీతిలే, యువవత్తి యాసింది
తిని. అంతలోనూరకొనిన లోకముతో పాటియగునేమోగాని
మాసింకూగమునకు నాధుపడ్డమువచ్చునేమోయని భావించి
యీతని నాగత్తిమే శాశ్వతఫలనామకంబు చింతించి, పాప
భీతిలే, జంతులే, శిశువుల నాధునివధించితిని. మత్స్యత
యహ్మర్కమునకు దగినశిక్ష నుభవించుచుంటిని. లోకమున
సిందకు గురయైతిని. తిలినామ్రుకా యవకీర్తి దెచ్చితిని. అంత
కంటె నాజననమువలన నాకుగాని, లోకమునకుగాని యువ
యోగము జీకూర్పజా నైతిని. ఎట్టిసుఖమున కాసింది యిట్టి
యకార్యమున కొడిగట్టితిను యాసుఖమైన ననుభవించజాల
నైతిని. ఇకనాచరిత, సాధారణుగాగొని పెక్కురు పెక్కు
విధములగా గ్రంథములరచించి నా నామము, భూమిపై నిల
బెట్టుక భావజనులకు చక్కనిప్రబోధము చేయుదురు. ఇంతకిం
కె నాజన్మమువలనలాభమున్నట్లుగాన్నింపదు. జననీజనకులారా!

పావనులైన తమ గర్భవాసమున నిట్టికులట జన్మింపలేదనియే
భావించును. నను మరచిపొందు.

రాజ—భవనమోహిని! తడముటకు వీలులేదు. నశ్వరముగా నను
వుము. (భవనసుందరితో భటులు నిష్క్రమింతురు.)

తెర వ్రాయును.

ద్వితీయరంగము.

ఒక గ్రామమున కిండు దూరముననున్న బయలు.

[ప్రవేశించు సన్యాసివేషమున జయపాముడు.]

జయ—పరమేశ్వరా! జగంబుల కంటియునంటవి చూడఁబున మెలం
గుచు జగన్నాటక సూత్రధారుడవై సతరాచరభూతంబులచే
నీవిలాససూత్రంబున నాడించుచుంటిని. మాజీనితచరిత్రనాట
కమున కాయాటవెలదిచే నాందీశ్లోకములు పఠింపజేసి, మా
కు మైత్రికి భంగముగల్గి చితివి. తరువరి యొకత శృంగార
మును చవిజూపి మాజయగతునిపాత్ర కాలనిభాషించే స్వస్తి
జెప్పించితివి. పిమ్మట నన్ను చెరపాల ద్రోయించితివి. ఉరి
కంట మెక్కింపదలచియు, కరుణాలేశమున నన్ను గాపాడి-
యివిధంబున శ్రమజెంచుచు పరితిపించుచుండుమని నియోగిం
చితివి. ఇంక నెట్లాపింపనున్నాడవోగదా? ఎవ్వని క్షణమైన
విడువకుండవలయుననినలంచి, చూచుటకసహ్యంకరమైన యీ
వేషమును ధరించితినిో యాననితోయెడ బాటుగల్గెను. ఇంక
నాతనిగనుటకుకూడ నోచనైతిని నిల్లిదండ్రులకా తీరనిచింత
కూర్చితిని. అక్కటా! వారునాకొకటలు విలపించుచున్నారో
గదా!

గీ. పంక్తికొకనాడురాకున్ను • పరితపించు ;
జనకుడ్లు భావించెనో • జనమెట్టి
వంతుడెందుచునుండెనో • నుంతుడైన
మందబుద్ధిచే తలపోయ • మరచినాడ.

పోయి సత్వరముగ వారినిదర్శించి తమింపుడని వేడుకొనియెడగాక. వలదు వలదు. అచటికేగిన భూపాలుడు “మాకుమారుడక్కడ” యని ప్రశ్నింప నాతనికేసుని యుత్తరంబొసంగగలను ! జన్మభూమికిని నాకును చాలదూరమయ్యెను. జననీడనకులారా ! ప్రాములకంటె ప్రియతముడగు మిత్రునిపోగొట్టుకొని, తమనన్నిధికిరాజాలను. ఇకనన్ను మరచి పొందు. జయంతా ! జయంతా !! మనమిరువురమును తీర్చివేసినవిడువక, భార్యలను దీసికొనివచ్చుటకైన పోవక, నింకవజుకు గడపితిమే. అట్టియెడ, నీవునన్ను విడచి యెట్టులాస్వర్గమున నుండగలిగితివి ? నేనెట్టులుండగలనని భావించితివి ? ననుగూడ నీకోగొప్పోయిన అచ్చటనైన నుఖముగ కాలముగడపుచుండుముగదా ! జయంతా ! ఆకులట, నీ కుత్తుకను తరించునపుడంతకా దురపిల్లిదివోగదా ! నీకునమీపమున నుండియు నినురక్షింపజాలనైతివిగదా ! ఏటికిక నీడన్నము. దుశ్చాన్రీ ! భువనమోహిని ! యెట్టిట్టపివై డిట్టతనంబున నిట్టియశ్వశృమొనర్చితివి. ... ఆమెను దిట్టుటెందులకు. కట్టుకొన్న భార్యను పుట్టింబనింత కాలము వరికు దిగవిడచినందులకు మాజయంతునే యనవలయును... జయపాలా ! నీతప్పునెఱుంగక, నీహితునితప్పిదముల వెంచుచున్నావా ? నీవు మాత్రమేమిచేతివి ? నీభార్యనుమాత్రము పుట్టింబదిగవిడచి యూడలేదా... అగును. ఆమె నన్నెట్లు గౌరవించునో గమనించవలయును. కత్తినే యెత్తునో, పివప్రయోగమేచేయునో, ఇకరలనందులకు ప్రోత్సహించునో కనుగొనవలసినదే, సత్వరముగనేగి యామెశీలమునుగూడ పరీక్షింపవలసినదే... నేటికీ పరీక్షించుమునకేగి, యందు

విశ్రమించి రేడిటిదివంతుననే కుంశేనచగరమునకు ప్రయాణమయ్యెదను. ఆమెయు భువనమోహినితో నమానురాలయ్యెనేని, యామెకు జక్కగ బుద్ధిచెప్పి యిప్పటి యీవేషమునే నిక్కముగ ధరించువాడనై వారణాసికరిగెదగాక. ఆమె నాధ్యయగునేని పొగ్రహింపవగును. అదే సూర్యభగవానుఁ డస్తమింపబోవుచున్నాడు. ప్రయాణముసాగించి చీకటిపడకుండ సమీపగ్రామమును చేరుకొనవలెను. లేకున్నచో, యెరుగనిగ్రామమున కెట్లుపోవలయునో, దెలియుటకవకాశముండను.

(నిష్క్రమించును.)

తృతీయరంగము.

అంతఃపురము.

[ప్రవేశము—చారుమతి.]

చారుమతి—(ఘన్నయై.)

సీ. చెలిమికలైలపోల్కి ♦ జీవేశుజేరక

పరితాపమొందుటే ♦ పాపఫలమొ

ఏసౌఖ్యమెఱుగఁ ♦ యాలీలగుందుడు

పరితాపమొందుటే ♦ పాపఫలమొ

విభునితోహాయిగా ♦ విహరింపనోచక

పరితాపమొందుటే ♦ పాపఫలమొ

మదనాగ్నిజ్వాలల ♦ మధ్యంబుననుజిక్కి

పరితాపమొందుటే ♦ పాపఫలమొ

లేకయున్నను యొక్కటే ♦ గాకనిట్లు

కలిగియును సౌఖ్యమినుమంత ♦ గాంచలేక

పరిపరివిధంబులనుగుండ ♦ వలసివచ్చె

పూర్వకృతములు విడనాడి ♦ పోవునొక్క.

పరిణామమై మూడునవత్సరములైనది. నాటిమొగలు నేటివరకు ప్రా
జ్ఞేయ్యుని నందర్భాగ్యము లభింపదయ్యెను. అవివాహమునాడైనను,
చెలులు పరిహాసితరేమోయని యామహాభాగుని ముఖారవిందము
ను దిన్నగనైన గనజాలనైనది. అక్కటా! ఎంతకాలమిట్లే కన్నవారిం
టకాలముగడపునును. ఇంకెన్నటికేని, నాకు నాజీవితేళ్ళయనితోగూడు
భాగ్యమలవడునా? లేకున్న నా యీజన్మ మడవినిగాచినవెన్నెల
చందమున, చోటిర్రోగ వర్షించినగీది, వ్యర్థము గావలసినదేగదా!
ప్రాజ్ఞేయ్యరా! తమకేనాపై కరుణగాడు. తమ పాదపద్మసేవ లభించు
టెన్నతో యని దినమొకవత్సరముగా గడుపుచు, జీవచ్ఛవంబునై పరి
తపించుచుంటినిగా! ఇంకనైనను తమకుదయరాదా! తమకుతీరిక
లేకున్న నెవ్వ చేసిన వర్తమానమంటినను నాజనకుడు నన్ను తమ
చెంతకనోడ్చొనివచ్చుటకు సంసిద్ధుడై యుండనే. అట్లేలచేయురై.
నాథా! నాథా!! "నిక్కమగా ననుపగ్రహింపు తలంపులేకనే యు
పేతిచేసుంటిరా! ట్టా! అటులైన జీవితము దుర్భరము. పతికిదూర
గుండైన, తిలిదండ్రులకు భారమై, లోకు నిందలకుబాటై యీభూ
మలయిండున నొకవజాలను... ఏమిచేయుమను. నాపీఠునకు నాపైయె
ట్లని రాగముగల్గును. యుక్తవయస్కుగాలైన పిల్లను పుట్టింటదిగవిడచుట
భావ్యముకాదని జనకుడెన్ని ఎర్థాయులుగో వార్తబుంపను. లేని
పో... నిగల్గి చుకొనిపోయి తానుగూడవారితో కోడలిని దోడ్చొని
వచ్చుటకై రావలసినదిని ప్రార్థించెను. ఇంతకంటెయారడేమిచేయ
గలడు. ఎన్నిచేసినను, నానాధునకుగాని, పూజ్యులైన మామగారికి
గా నాపై నియంకణగదయ్యెను. అలోచించ యింక నాకీజన్మమున
గాని నో భవి నంద్యంచు భాగ్యము లభించదయ్యే నోచుచున్నది.
పరిమిత్యరీ! నీభక్తురాలైన యున్న నాపై సీతుగూడ దయ గాదయ్యెనా?

ననురక్షించుటభారమా కాళీ! జగన్మాతా! అనుగ్రహముంచి నా
వాంఛితమిడేర్చుము.....(ప్రార్థనాపరవశమై యుండును.)

(ప్రవేశము—నర్మద.)

నర్మద—ఈమెకొఱకు వెలికివెలికి వేసారనివి. ఇమిగో యిక్కడ
గూర్చుండి యేదో యాలోచించుకొనుచున్నది.

కారుమతి—నాథా! నాథా!! మంతువేసవియందు నిండుదాహమున
నీరదాగ మాపేక్షతో నెరుదుచూచెడుచాతకి చందమున నెమ
దర్శనమపేక్షించుచుంటిని...అనుగ్రహముంచి దర్శన మొసం
గుడు.

నర్మద—చెలీ! చారుమతి! సంతాపపడవీరయ్యా! ఏమి నీభ్రాంతి
యంతంత కఠినమగుచున్నది. చాలుచాలు. ఒంటరిగగూ
ర్చుండి నీవు చేయుచునేటికి దెలిసినది.

కారుమతి—నర్మదా! ఎంతసేపైనదే నీవరుదెంచి?

నర్మద—ఒకముహూర్తకాలమై యుండును. కాని, సకలైశ్వర్యము
లతో తులదూగుచున్న పుట్టింటుండినను విచారమా!

కారుమతి—నర్మదా! ఎంతభ్రాంతిపడుచుంటివి. సతులకీసౌఖ్యములకంటె
వాంఛనియమింకొకటి లేనేలేనా? పతిపాదసేవలేని. యీ
సౌఖ్యములేల, యీభోగములేల. పతితో నారగించిన గంజి
యైనను యమ్మతో ఎమానమగును. పతితో నేశయ్యగలకాం
తకు కరకురాలైనను హంసతూలికాపాన్పులగును. వేయేల,
పతితో ననుభవించు మహాదారిద్ర్యమే యానందదాయకమ
గును. పతియేలేకున్న పతికేమున్నను నన్నియులేనివై యుండును.
సంసారసాగరమునుండితరించునట్లుగ చుక్కానుదిప్పచుయోడ
నడపునాయకుడే నాధుడు. సౌఖ్యవారాసితరంగదోలికలపై

నరసింహుని హాయి నూపుచు తురుడే జీవితేశ్వరుడు. వేయల
నదికి పదియే యేడుగడలు సెట యేరుంగవే.

సీ. పడతికి ముంగొంగు • బుగారునాధుండు

కోర్కెలోనగుగోపు • కూర్మిధవుడు

కిలయోష్ఠికినిలం • గెటిజన్నదముతుండు

అదనునకొదవు ద్ర • వ్యంబుహితుడు

పూచిగోనికి సుధా • పూరంబుచెలికాడు

తిరుగని మేరువు • తలచవిభుడు

అకిటికొదవిన • యున్నంబుకాంతుడు

యిలవేస్తునదికి జీ • వేశ్వరుండు

వారిజాక్షికినికల సా • భాగ్యభవ

వల్లికిడుట్టుకొన్నయకా • వల్లభుండు

పెన్నుపొల్లిలికేలను • మోదకిరియ

యేడుగడయైనవాడు జీ • వేశ్వరుడు.

నర్మదా ! ఎతిచాదరాజీనిసేవయే సంసారహాగరమును దరించుటకు దగి
ననావ. మోక్షసామ్రాజ్యమును బాగుటనువైనమార్గమే ప్రాజేశ్వ
రారాధనము. నశులకుతీర్థములు, వ్రతిములుమున్నగువానికింట్ల నవ
శ్యాచరణీయులు ఎతిసేవ. కాన, నర్మదా ! అట్టిఎతికినాపై నెనరులేక
బోయెను. నాకట్టినుచాద్భాగ్యము లభించదయ్యెను. ఇంకేటిజీవన్మ
నము. ఇంకేటిజన్మము. నాకున్ననకలై శ్వర్గములు నాకొకతదీర్పగల
వా ! ఈవనములు, యాసాధములు, యాచీనాంబరములు నాకె
ములకు ?

నర్మ—చారుమతి ! నీవు చెప్పినవన్నియు నిక్కములనుటకెట్టినందియ
మునులేదు. కాని నీయాపదలు శాశ్వతములా ! ఎప్పటికిని
కాలమొక్కరీతిగనేయుండునా ? నేడుబిచ్చగాడుగనున్న వా

డు రేపుధనికుడుగావచ్చును. నేడుధనికుడైన జనుడు
రేపులిచ్చగాడగును. కొన్నిదినములు చీటిరాత్రులును, కొన్ని
వెన్నెలరాత్రులునులేవా? అట్లే కష్టసుఖములు వచ్చుచు
బోవుచుండును. అందులకై చింతించు మాదుటనగునా?

చారు—సర్మదా! కష్టసుఖములు సహముగానోర్చుమై సనుభవింపవల
సినదే. కాని నాయ్యాష్టముదీరునట్లు దోషదు. అట్టియవకాశ
మేయున్న నాకాంతునకీవరకే నాపై సనుగ్రహము గల్గియుం
డును. నేనాతనిపవిత్రనామమే పంచాక్షరీమహామంత్రంబు
వోలె పఠించుచు దినములెట్లో గడపుచుండ నామహాభాగున
కు నేనిచట నుంటిననుచూటయే జ్ఞప్తికి రాకపోయెనే. ఇక
నాపై సనుగ్రహము జనించుటెట్లు? సర్మదా! పెక్కువలుకు
లేల? ఇక నాకీజన్మమున యాతనిసాంగత్యము లభింపదు.
ఏమందువా? కొన్నిదినంబులిట్లే గడచి చనిన నామన
ప్రాణములునిలువవు. ఆపిమ్మట యాతనికి నాపై సనురాగము
జనించిననేమి? జనింపకున్ననేమి?

సర్మ—అట్లేలము లాడదనేమి? మరల నీజనకుడు మీయత్తవారికి
వర్తమానముబంపి యున్నాడుగదా!

చారు—ఇదివరకెన్నివర్యాయములు వర్తమాన మంపియుండలేను.
అతడుకూడ పోయివచ్చెనే. అపుడేమయ్యెను. అప్పుడు చేకూరని
మేలు నేడు వార్తబంపిన మాత్రమగునా?

సర్మ—అటుకాదు. ఇప్పుడు వారిచిత్తవృత్తి యెట్లున్నదో దెలియ
నగునుగదా

చారు—కానిమ్మి. ఆవర్తమానముయొక్క ఫలితముగూడ నేడో
రేపో దెలియగలదుగదా! అప్పుడు నాపలుకులు నిక్కువములే
యని భావించువు గాక.

సర్ప—చారుమతీ! నీవెన్ని జెప్పినను సరియేగాని యిట్టులుండుటయేమియు బాగుగలేదు. తలదువ్వకొనక, మాసివకట్టుపుట్టమునైన విడువక, దేహారోగ్యమైన జూచుకొనకుంటివి.

చారు—సర్పదా! నన్నుగని యానందించువారు లేనపుడు నేనెట్లున్న నేమి? దేహారోగ్యవిషయమైన శ్రద్ధ దీసికొనవలదా యంటివి. ఎందులకీ శరీరము. ఎందులకిద్దాని సంరక్షణ. ఏశరీరమువలన లోకమునకుగాని లోకము వలన ఆశరీరమునకుగాని యుపయోగము లేకుండునో యాశరీరమున్న నేమి గతించిననేమి. మరియొక విషయముగూడ నీవు దెలిసికొనవలయును. ఆరోగ్యవిధుల బరికింప సంతమాత్రమున చనిపోవుదురా? ఆయుషాలముదీరిన వారోగ్యవిధు లాశరీరము జీవయంత్రమైయుండునట్లొనరింపగలవా? సర్పదా! ఎంతభ్రాంతి పడుచుంటివి. మనశ్శాస్త్రములుకూడ యిట్లు బోధించు చున్నవనుట నీవాలింపవా?

నీ. పతిచెంతలేకున్న * భాసురాంగికురుల

నింపుమీరగ సంస్క * రింపరాదు

పతిచెంతలేనిచో * సతిచందనాదుల

మేనిపై నలచుట * మేలకాదు

పతిచెంతలేకున్న * సతిమంచిపుష్పములే

కొప్పలోననుపెట్టు * కొనకరాదు

పతిచెంతలేనిచో * సతిభూషణంబుల

సొంపుగామేన ధ * రింపరాదు

భర్త తనచెంతలేకున్న * పడతికెప్పుడు

సరిగ చీరెలధరియింప * జనదు వక్క

లాకులనుగొని విడచుచు యంగరాను

సరసభావములనైన నలువరాను.

సర్పదా ! బాగుగా బోధకమైనవా ?

సర్ప—చారుమతీ ! నీపిట్టు కుందుచుంటివిగాని లోకమంతయు నిట్లుండునా ? నలుగురితోబాటుగ సంతోషములేకున్నను నిండు సంతోషము జెందియుండిగూడదా ?

చారు—లోకమెట్లున్నదేమి ? మన విద్యుత్తమున నశువులకు లోకమెట్లున్నదా ? సర్పదా ! పైకొకరీతిగను, ఆత్మయందొక విధముగను చరించుటవలన నెక్కువ హానికలుచుండును.

సర్ప—నీవు విద్యుత్తయింతగ గుండుచుంటివిగా ! ఆతడు నిన్నొకజరియైన దలంపడయెను. అట్టివానికొరకై నీవు నిత్యమును విచారించుట ?

చారు—సర్పదా ! ఆతడు నలుగ్గురించినను విన్నవించినను యాతని పాదపద్మముల పూజింపవలెనుట నాయవశ్యకర్తవ్యము. ఆతడెట్టివాడైనకానీమ్ము. అతడు నాకు పరియేగదా !

సర్ప—చెలీ ! చారుమతీ ! నీతోవాదము మిక్కిలికష్టము. కాని, నేటి ప్రసంగమువలన నతిధర్మము పెక్కిటిని నేర్పికొంటినని సంతసించుచున్నాను. నేనయిదేని చాలతడవైనది. నిను దోడ్కొనిరావలసినదని మీదనఁ ననుబంపెను.

చారు—ఎందులకో నీకుచెలియునా ?

సర్పద—తెలియదు. కాని, ఆమె నీవింకను నిద్దురనుండి మేల్కొని యుండవని తలంచినట్లున్నది.

చారు—అవును. ఉదయమునను యీ నాశయ్యగృహమునందే యేదోవిచారించుచు గూర్చుండును. అందువలన నామెచెంతకు బోవునంతకు వేగమిగులుచుండెడిది.

సర్ప—అనగా సూర్యోదయమునకు మున్నే నికురమేల్కాంతువా ?

చారు—సర్పదా ! నాకు నిద్దురయెక్కడిది. మరంతచింతా క్రాంతనై

రేయెల్ల నాటంకపరచువారు లేకుండ విచారించుచుండును.

పతివియోగదుఃఖితనగు నాకు నిద్దురకూడవా ?

సర్ప—అక్కటా ! ఎట్టిష్టము లొందుచుంటివి ? అందువలననేకాబో

లు నీశరీరము నానాటికి కృశించుచున్నది.

చారు—కృషించిన దేహమేదో యీవరకే కృషించినది. ఇంక నశించుటమాత్రమే కొరవడియున్నది.

సర్ప—అట్లేల నిరాశనొందెదవు. నిత్యమునుజూచు మేము నీ యం

దలిమార్పు గనజాలము గాని, ఒకమాసమునకు పూర్వము

నిను జూచినవారుమాత్రము తప్పక నీవు చిక్కినట్లు పోల్చ

గలదు.

చారు—పోసిమ్ము ! ఎట్లో యీమేన జీవముల నొక్కయానతో

భరించియుంటిని. ఆయాశయు నిరాశయైన యుత్తరక్షణముననే

జీవము లీకట్టెను విడచిపోవును.

సర్ప—అట్లేలము లాడకుము. త్వరలో నీవు సుఖంపగలవు. అపుడు

నీభర్త నినుజూచి యిదేమి యింతగా కృశించితివని పరిహాసించును

లెమ్ము.

చారు—అంతటి మహద్భాగ్యమే లభించినపుడేదో ప్రత్యుత్తర

మొనంగెదను లెమ్ము.

సర్ప—చెలీ ! జనని నీకొర కెదురుచూచుచుండును. రమ్మ పోవు

దము.

(నిష్క్రమించును.)

చతుర్థరంగము.

చారుమతి సాధము.

[ప్రవేశము—చారుమతి.]

చాతు—అర్ధరాత్రము మీరవచ్చినది. ఎల్లరును నిద్రాదేవియైపోలే జేరి హాయిగ నుఖించుచుండిరి. కాని నాకట్టినుఖము కలుగ దయ్యెనుగదా! నిద్రకును నాకును చాలదూరము గలదు. సంతోషపరవశులైన వారలనే నిద్రయావహించుచుగాని, నాయట్టి దుఃఖతలను గాంచి దూరమేగుచుండుననియే తోచు చున్నది. కానిమ్ము, నాచా భగవతి జెప్పినగతవు మూడుదినంబులలో ముగియనున్నది. ఈమూడుదినంబులలో నానునో హరసందర్శనము లభింపకున్న యాత్మపాత్య కొడిగట్టి యీ నా పాత్రమునకు న్వస్తిజెప్పెదను. ఎట్లో ఈమూడుదినంబులును గడపుటకు యత్నించెదను. కాళికాలయంబున కరిగి యా జగన్మాత నారాధించి వచ్చుటకు సమయమైనది. (శయ్యపై నుండిలేచి బల్లపై నున్న పూజాద్రవ్యముల పల్లరముచుగొని తలుపు తెరచుకొని వెలికిరుదెంచును.)

తెరవ్రాసు.

చాతు—ఈ నిశీధమున కాళికాలయమున కిరుగుట తప్పదమేయని యందఁజెంచిన వెంటురుగాక. నిర్జనమై నిర్మలమై యున్న సమయముననే పూజజేసిన జగన్మాత మెచ్చునని నాయభిప్రాయము. (నడచుచు) అయినను యేముష్కరుడైన నెదుటకరు దెంచి యడ్డగించునేమోయని యొక్కొక సమయమున భీతిజనంబుచుండునుగాని, సత్కార్యాచరణమునకై నిశ్చలబుద్ధితో జోవుచున్న నాకట్టి యాటంక మివ్వదును గలుగలేదు.

(నిష్క్రమించును.)

తేరలేచును.

కాళికాలయము.

[ప్రవేశము—చారుమతి]

చారుమతి—(పూజయొనరించి.)

దండకము.

శ్రీమన్నహదేవి నామాయణి సర్వభక్తకరమణి దుష్ట
సంహారిణి! పాపసందోహ సంహారిణి! వారిజాతాననుండాదిగాగలు
గీర్వాణసంఘంబు లెల్లన్ భవత్పాదపంకేరుపాధ్యాన పారీణాలై సర్వ
సౌఖ్యంబున్ బొంది యున్నారు. నీభవ్యకారుణ్యమున్ బొందుచో
మోక్షసామ్రాజ్యమింపొందజేకూరదే. మూఢురాలన్ కృపాదృష్టి
వీక్షించి రక్షింపుమా నల్లి! నీవే శరణ్యంబు నీపాదపద్మబులే ప్రా
పుగానెంచి పూజించుచున్నట్టి దాసన్ దయన్ బాడుమోయమ్మ!
సంపారసౌఖ్యంబు నుంటేని యున్ లేక పారంబులేనట్టి దుఃఖాభిలో
మన్లి నిత్యంబు సంతాపమున్ బొందుచుంటిన్ మనోనాథు సాంగత్య
లాభంబు జేకూర్చి నన్ బ్రోవుమా దీనురాలన్ జగత్కల్పవల్లి నమ
స్తే నమస్తే నమః.

తల్లీ! ఈదీనుగాలియెడ నీకిప్పటికేని దయరాకపోయెనా? నాజన్మము
డవిని గాచినవెన్నెల చందమున నివ్వఁజొచ్చెము కావసిన
దేనా? నాయాశాంకురము లన్నియు నడుగంటవలసినవేనా?
...నీదాసన దాసురాలనై నిర్భయమైన భక్తిని నేవించుచుం
డుటలేదా! నీభక్తురాలియెడ నీకింతయనాదరణ మేలగల్గెను.
పోనిమ్ము. నాయభీష్ట మీడేర్పకున్న మానె. నాజీవితముల
నై నకొని సంతసించి పరలోకముననై న నానాధునికో సౌఖ్య
మునొనంగు మంతియే చాలును. ఇంక మూడుదినములుమాత్ర

మే యీతనువున జీవములుండును. అటుపిమ్మట యెట్లు జరు
గినో వరమేర్పరివైన నీవె యెఱుంగగలవు. తల్లీ ! కడ
పటి కొరికను దెలుపుచుంటివి. నేటినుండి మూడుదినములలో
వున నాజీవితేశ్వరు సందర్శన భాగ్యమొసంగు మదియే
చాలును. ఏనాడు నాయభీష్టము నెరవేర్చిన నాదివంబుననే
నాకంతరక్తమతో భవచ్ఛరణ కమలముల కభిషేక మాచరిం
తును. ఇందులకు దప్పిన తల్లిదండ్రులకు దప్పినదాననగుదును.
జగన్మాతా ! ఇకనాకు పోయివచ్చుట కనుజ్ఞయిమ్ము.

(నిష్క్రమింప తెరవ్రాలును.)

ఇది చతుర్థాంకము.

జయంతజయపాలము.

పంచమాంకము.

ప్రథమరంగము.

చారుమతి సౌధము.

[చక్కగ నలంకరింపబడిన శయనాగారమున జయపాలుడు

ప్రవేశించుచున్నాడు.]

జయ—నేటితో నీజయపాలుని విషమసమస్య పరిష్కరింపబడును గాబోలు. పరికింపగా, నతులను బుట్టినింట నింతకాలము వరకు దిగవిడుచుట నిక్కముగా బుద్ధిలోపమని యిప్పుడు తోచుచున్నది. ఎట్టివాడైన భార్యను పుట్టినింట బెద్దకాల ముంచరాదు.

గీ. వసుధ జాలించువాడైన ♦ బడుగుబాప

డైన నీచసేవకుడైన ♦ నాత్మలోన

తనదుసతి సాధ్యయగుటకు ♦ దలుచునేని

పెద్దకాలంబు పుట్టిగట ♦ విడువరాదు.

బడలియుండుటచే గాబోలును నిద్దురవచ్చుచున్నది. కాని యీ దినమున నిద్రనెట్లైన జయింపవలయును. లేకున్న మాజయంతునకు బట్టిన గతియే సంభవించునేమో! ఏమో యింకను చెలి రాకున్నయది. (ముందునకు జూచి) అదే ఆలతాంగ్ జనుడెంచుచున్నది.

గీ. ఆశముండదుగేయ ల ♦ జ్ఞాతిరేక

భరము వెన్న కడుగిడు న ♦ వృథాతిమిన్న

చలిమికలైచూటున • సిగ్గువడుగు
మందయానయై వచ్చెన • మందలీల.

ప్రవేశము—నర్మద, చారుమతి, సుశీల.

సుశీల—అమ్మా! చారుమతి! ఎవ్వరికొరకు శ్రేయబవళ్లు నిద్రా
హారంబుల నూని పరితపించుచుంటివో యాచుహాభాగుడే
నిన్ననుగ్రహింప నిట్లుగుడెంచియుండెను. ఇంకను సిగ్గువడవ
వెందులకు?

నర్మ—(అవవారించి) చారుమతి! నాకలుకులు నిక్కువము యెన్న
గదా! నీవిభుడను నిన్నింతగా కృశించినందులకుగల కారణ
మడిగిన నేమందువో చెప్పము?

చారు—(సిగ్గున నూరకుండును.)

నర్మ—సుశీలా! ఈమెతో వింక మనకేల. వైష్ణవునితో స్నేహము
వంటయింటివరకే. పోవుదము రమ్ము.

(నిష్క్రమింతురు.)

జయ—(తనలో) త్వోతముగ నీమె నవకాళమొసంగి తడువరి యీమె
యేమిచేయునో కనుగొనవలయునుగదా!

చారు—(తనలో) ముందుగ నేను మాటలాడినవో యాచుహా
భాగునకు నాపై ననుగ్రహముజనించునేమో! (సమీపించి
పాదములపై వ్రాలి) నాథా! (మాటలాడ నేరకుండును.)

జయ—(తనలో) ఇట్టిది యనురాగలక్షణమా? నను మాయజేయు
టకు బన్నిన నూర్గమైయుండునా? ఏమైననేమి; ఇచ్చడిమెను
యెట్లో సంతరింపజేసి నిద్దురవచ్చుచున్నట్లు నటించి తడువరి
జరుగగల చిత్తమును విలోకించెదగాక. (ప్రకాశముగా)
ప్రియా! ఇదేమి. విచారించుచుంటివా! లెమ్ము. (లేవ
దీయును.) ఆదినములు గతిందినవి. ఇంక నకలసంతోషముల
గల్గి సదావర్తితము. (కన్నీరు దుడుచును) నీయెడ నీవరకు

నవరాధ మొనరించియుంటిని. అందులకై క్షమాపణగోర
వలసినవాడను నేను. ఇట్లే బేలవయ్యెదవు.

చాడు—నాథా! నాథా!! తమ్ము క్షమింపగలదాననా! నాపూర్వ
జన్మనుకృత మిట్లుండుటవలననే తమకు ననుగ్రహము రా
దయ్యెను. ఇప్పటికైన నాపరిమేశ్వరు డనుగ్రహించి తమ
పాదపద్మనందర్శనము నాకనుగ్రహించియుండెను. ఇందులకే
నేనధికముగా నంతరించుచుంటిని. ఇట్టి మహద్భాగ్య మెన్నటి
కేవి లభించునాయని, ఇట్టినుదిన మెప్పటికేవి నాజన్మ
మధ్యమున గల్గునాయని నిరంతరము చింతించుచుంటిని. ఆదిశ
ము సంప్రాప్తమయ్యెను. నామనోవ్యధ యడగినది. నా
దుఃఖ ముపశమించినది. అన్నివిధముల నాజన్మతరించినది.
కాని తాము క్షమాపణగోరనుంటినని నలికితిరి. అట్లునుట
భాష్యమా! గిమ పాదదాసినిగదా!

జయ—(స్వగ) అతివినయ ధూర్జలక్షణమందు రిట్టిదేశావలయును.
ఇందు నత్యమైతయున్నదో. (ప్రకాశ) ప్రియా! గతమును
విస్మరింపుము. ఇంక నిన్నిచట విశువను. నిను నావెంట గొని
పోయెదను.

చాడు—అవశ్యకతలే దోడ్కొనిపొందు. తమ పాదదాసి కంతకంటె
వాంఛనియముగనునా?

జయ—(స్వగ) పలుకుల నెట్టిమానిష్యమును గాన్పించెను. హృదయ
గతి మెఱుంగ నెఱిటివారికిని యపాధ్యము. అందునను స్త్రీల
హృదయము లగాధములు. స్త్రీహృదయము దెలిసికొనినవాడు
సర్వవిద్యావిశారదుడనుటకు జాలినవాడు. (ప్రకాశముగ)
ప్రియా! (చేయిపట్టుకొని) నిను విడచి నేనుమాత్ర ముచట
నుఖముగ నుంటిననుకొంటివా! అవకాశము లభించినపుడెల్ల

నేట రేపట బయలుదేరి యిచ్చటికి బయలుదేరదలంచుచు
మరల నేదో కార్యవ్యాసంగమునబడి యిది మరచుచుండుచు.
ఇట్లే మెల్లన మూకువత్సరములు గడించెను.

చారు—నాథా! ఇచ్చోటనే నచుగూర్చి నినువఁబడియుండిరి. ఈవర
కు తాము ప్రయోగమునకే యధికముగా బడలియుండును.
జయ—అగును. ర మ్మామూనసముపై గూర్చుండము. (ఆసీను
లగుదురు.)

చారు—(చేతమున్న పల్లెమునగల కాంబూమును వాధున కందిం
చును.)

జయ—(స్వగతమున) వలదు. ఈవిడెముగాని యీభక్త్యములుగాని
రుచిచూడవలదు. జయపాలా! చెడెదవునుమా! (ప్రకాశ.)
తరుణీమణి! మిక్కిలిగా బడలియుండుటచే నిర్దురమైకము
గలుగుచున్నది. ఇంక నీతాంబూల మెంగులకు.

చారు—(వీచనగైకొని వినరుచుండును.) పోనిండు. ఈఫలహారముల
నైన చవిజూడుదు.

జయ—ప్రియా! నీవు వట్టిబేవునుమీ. ఇంకను భోజనమాచరించి
రెండుఘడియలైనకాలేను. తిరుగఫలహారమా? నీయట్టి కాం
తామణి లభింప నిక నీఫలహారము లెందులకు.

చారు—(సిగ్గుపడి యిండుక యూరకుండి) నాథా! తమవాసివలన
నెట్టి సవర్యయు గైకొనరా! నేటికి దనునీవ లభించినదని సం
తసించుచుంటినే.

ఉ. చల్లనిపిల్లలెమ్మెరల • చారురముగొని ఏతునొక్క మీ
యుల్లముల్లవింప పద • యుగ్మము నాతోడపై ననిల్చి నే
మెల్లన బట్టగావలెనొ • మేని శ్రమంబెడబాయునట్లుగా
వెలకిగొంచు హాయిగను • పాడెడుదాననొ యానతియకే !

జయపాలు—(వ్యగ్ర) ఈవిధంబుగ గొంతతడవు వేగించినయెడల త్వరలో మేల్కొనజాలని నిద్దుర బట్టునని యీమే యభిప్రాయమైయుండునేమో. (ప్రకాశముగా) ప్రాణప్రియా! నీమాటలునాకు వింతగనున్నవి. నీవెట్లు దాసివికాగలవు. నాశరీరమున యర్థమను కుభారవోసి యుండలేదా! భార్యను దాసిగా దొంచుటకేవల బుద్ధిలోపము.

నీ. సంసారమును మహా • సాగరమును దాటు

తరణియే తగినట్టి • తరుణిగాదె

సంశోషమును మహా • సాగరమున దేర్చు

నాధనంబే నిజ • సతియైగాదె

దుఃఖసంతతుల పో • ప్రోంగజాలిన

తరుణియే వనితార • స్నంబుగాదె

తనోష్ణములను ల • తాబంధముల ద్రెంచు

మత్తేధమేతగు • సుగువకాదె

భార్య యనినాతి సామాన్య • షటియగునె

భర్తదేహమనం దర్థ • భాగమగును

కాని బుద్ధిధారలపోయ • గడగువాడు

సతి బాహ్యుడగుననుట • నిక్కువంబు.

ప్రియా! నీవట్లు దలంచుట దగదు... ఆశిషయమటుంచుము. అర్థరాత్రిము మిఁకయుండవచ్చును. నిద్రాదేవతి నన్నానహించుచున్నది.

చారు—తమరు ఎరుండును. నేని నల్లకపై హాయిగ బాడుచుండెదను.

జయ—నీవుకూడ ఎరుండరావా! పోనిమ్ము. నియానందమున కేనేల.

యాటంకము జెప్పవలయు. నీగానచూధుర్యమును గూడ చవి

జూపుము. ఇదిగో నిద్దురబట్టిన నన్ను మేల్కొల్పలెకుము. (వ

రుడును మరలలేచి) ప్రియా! నీతో జెప్పవలచితిని. ఆమూల

నున్న నామూటను జాగ్రత్తపరచుము. అందొక యమూల్య వదార్థమున్నది. కాని యుండేమిగలదోయని పరిశీలించదలంప కుము. రేపటి యుదయముననే నీకద్రానిని జూడగలను.

చారు—మహాప్రసాదము

(జయపాలుడు పరుగును, చారునుతి పాదుచుండును.)

చారు—(పాలనిలిపి) నాధుడు గాఢమైన నిద్దురలో నున్నాడు... జగన్మాతా! నాయభీష్ట మీఁదేసెది. నామొక్కు చెల్లించు కొనుట కిదేవస్పృశుంటిని. (జయపాలుడు శయనించిన శయ్యాతలము నమీపించిచూచి) బాగుగా నిద్దురబట్టినది. (నిచారమున మెల్లన) నాథాసేపు. (పాదములు కండ్లనద్దొ కొనును.) బల్లపై నున్న పూవులఁజ్ఞైరమును చేతబట్టుచు,

(నిష్క్రమించును.)

జయ—(లేచి శయ్యపై కూర్చుండి.) వెడలినది. ఎక్కడికో యూహిం పరాకున్నది. ఆమె తుదిపల్కుల యర్థము స్ఫురించుటలేదు. వెడలునవును పాదమాలంటినట్లయ్యెను. గతమేమిగానుండ నోవునో. ఎందులకైనను యీమెను వెంబడించుటయే శ్రే యస్కరమని తోచుచున్నది. (నిష్క్రమించును.)

తెరయైత్తబడును.

కాళికాలయము.

[ప్రవేశము—చారుమతి.]

చారు—(పూజాదికముల గావించుచుండును.)

[ప్రవేశము జయపాలుడు.]

జయ—(స్వగ చారుమతిని పరికింపక) ఈ ఆలయములో ప్రవేశించి నది. ఇచటికెట్టి యభిప్రాయముతో నరుదెంచి యుండెనో...

అదే! ఆమె కాళిక్కు పూజించుచున్నది. ఊరిక మరలి పోయి
పడితిని. అయినను పరికించెదగాక.

చారు—(పూజచాలించి ధ్యానముచేసి.)

గీ. అంబ శాంభవి నీకటా • కుంబు వలన

జీవితేశ్వరుడాద రా • జీవనవ

నాకు ప్రాప్తిచె; దక్షుశోడ • నామొసగు

యర్పణముగొని సంశోష • మందుమమ్మా!

(మెడలో గుప్తపరచిన కైబారుచీసీ) జైదగమ్మాతా! (కుంకుమ
పొడచుకొనును. కొలదిరక్తము శక్తిపాదములపై పడును. పరమేశ్వరి
ప్రత్యక్షమై తిని లాగివైచి.)

కాళి—చారుమతీ! సాహసించుము. నీభక్తి నేనెంతయు సంతసించి
తిని. నీనాధునిగూడి చిరసౌఖ్యంబు లనభవింపుము. నీవతి
భక్తికి నేనెంతయు సంతసించుచున్నాను. కావున నీకొక్క
వర మొసంగుచుంటిని. నీచేయి సోకిన మృతిజెందినవారు క్ర
(మృతజీవించుదు. పొమ్మ. నీనాధుని నీకై నిరీక్షించుచుండును.

(అంతర్ధానమగును.)

చారు—(కాళిక్కు మరల సమస్కరించి.)

(నిష్క్రమించును.)

జయ—ఏమినాభాగ్యము. ఇట్టి పరీనుణివి భార్యగా నొసంగినందులకు
విశ్వాముగా నేను పరమేశ్వరుని యధికముగ గొనియాడ
వలెను. ఇపుడామెకంటె ముందుగ నేగి యెప్పటియట్లు శయ
నింతును.

(నిష్క్రమించును)

తెరయై త్రి—చారుమతి శయనాగారము

[ప్రవేశము—జయపాలుడు.]

జయ—ఆమెకంటె, ఎందుకనె జనుడెంచితిని. ఇంతలో నామెయ్య రాగలదు. (పరుండును.)

[ప్రవేశము—చారుమతి.]

చారు—నాధుడిగతను శయ్యపైనుండి లేచియుండలేదు. (పల్లెరమును బల్లపైనుంచి.) నిశ్చయముగా నాపరమేశ్వరి తనయనూన కటాక్షము నాపై నిల్పినది. ఆమె వాస్తవ్యత వేనోళ్ల బొగడుటలేని తరంబగునా?.....ఏకోగాని నేను : దురయేరాకున్నది...అదే నా : భుజుదెచ్చిన ముల్లె. దానిని బాగ్రతిపరుప వలసినదని చెప్పెను. ఎందులకైన నుంచిది. ఈబల్లపై నుంచెదగాక. (అట్లుచేసి) భాగముగ నుండునా! నొందితిని.. కాని యందేమున్నదోగాని మిక్కిలి తేలికగానున్నది. ఒకవి నిప్పి పరికింతునా? వాడు. పట్టిచూచినవో దెలియకుండునా! నాధుడు విప్పవలదని చెప్పెను. గాని యందేమున్నదో యూహింపప్రయత్నింప వలదనలేదుగదా (పట్టిచూచి) అగమ్యము. ఏమియు దెలియుటలేదు. రేపటిదినమున వారే యందే మిగలదో జెప్పెదరుగదా! పోయి వారివదములచెంతనే పరుండును. ఇంతరాత్రియైనను నిద్దుర రాదయ్యెను. అభ్యాసము లేకుండుటవలనగదా! నేడుగూడ నిదుర కలవయ్యెను. (కిండ్లు మూసికొని నిద్రించును.)

జయ—(బల్లపై నిదురనుండి మేల్కొనినట్లు లేచి.) ఎంతగాఢమగు నిద్దురబట్టినది. ఏలకో నాబహిష్కారముగు భవనమోహినియు నను మేల్కొలుపదయ్యెను. అదేభవనమోహిని. ఆమెయు నిదురనుండి మేల్కొనలేదు. పోయి మేల్కొన జేసెదను.

(నమిషించి) ఇదేమిశయనతనమున నెవ్వడో పరుండియుండెను. ఏదెవ్వడు? నాశయనాగార మెట్లు ప్రవేశింపగలిగెను. భవన మోహిని నీని పాదములచేసి పరుండియున్నదే? అంతః పురద్రోహియగు నీతని ఖండించెదగాక. ముందుగ వీడె వ్వరో పరికించెదను. (ఇంచుక నమిషించి) జయపాలుడా! ఓరీ! ద్రోహీ! ఛండాలా! పయోముఖవిషకుంభమా! నాడావారకాంతలో నేనుగూడదలంచిన వారకాంతలో గుగ గుహాశి పంపివైచి నాతో నెన్నియో శ్రీరంగనీతు లాడి ఊనే ఇప్పుడానీతు లెందేగినని? న్నేహితునిభార్యయే నీకు గావలసివచ్చెనా! దుర్బలీ! శనిగ్రహమువలె విషవక వెంటాడించితివా? తగినఫల మనుభవింపుము. (కత్తితో శిరమును ఖండించును.) ఈదుర్మార్గునకు దగినశిక్షయైనది. ఈ భవనమోహినిని మేల్కొల్పి యీతఁడెట్లుబడెంచెనో యర సెదగాక. (పరికించి చూచి) ఇదేమి మాయగానున్నది. ఈ మె నాప్రియురాలు కాదు...ఈ శయనాగారమో! ఇది యు త్రొత్తగనే గాన్పించుచున్నది. ఇదేమో! విభ్రాంతి గలుగుచున్నది.

చారు—(మేల్కొనును) ఇదేమి యేవో యుక్తుఁ డగుచున్నది. ఏమైయుండును. ఎదుటనున్న జయంతుని జూచి (స్వగ) ఈఁడెవ్వరు. నాయంతఃపురములోని కెట్లురాగలిగెను!

జయం—(స్వగ) ఈమెమేల్కొందినది. ఈమె కెట్లునవ్వాధాన మొసంగవలయునో?

చారు—(స్వగ) ఈనయయమున నా నాధుని మేల్కొల్పిపెదగాక. (శయ్యపై నరుకబడిన జయపాలుని గాంచి) నాధా! నాధా! ఇదేమి యిట్లుంటి. ఈదుర్మార్గును మీకెగ్గొనరించి యుండ

నా ! ఇంకనాకెయ్యదివెనవు ? (అని యాతనపైబడి రోదన మొనరించును)

జయపాలుడు పునరీ వితుండగును.

జయ—(జయంతునిజూచి) ప్రేతరూపమున నన్నింక యలయిరవ వచ్చితివా ! ప్రియా ! ఈతడు లోనికెట్లురాగలిగెను ? నీవు విచారించుచుంటేమీ ?

జయం—(నవ్విగ) మహాశ్చర్యముగానున్నది. నాచేఖండింపబడిన యీ తండెట్లుజీవించెను ? నన్నుజూచి ప్రేతరూపమున జనుడెంచి తివా ? యనుచుండెను. ఈతనికెట్లు ప్రశ్నార్థి మొనగు దును. (వ్రతాశముగ) నాచే నీవును వధింపబడిన నీవుకూడ నట్లే ప్రేతవైతివనియే దోచుచున్నది.

జయ—నేను వధింపబడియుండలేదు. కాని నాకండ్లయెదుట నీవు నీ భార్య కతికెరయైతివి. మరల నెట్లుజీవింపబడితివి ?

జయం—ఏమో నేను వధింపబడినాడనో లేదోకాని నీవుమాత్రము నాకతికపుడే గుఱియైతివి.

జయ—ప్రియా ! ఇదేమీ. ఈతడు నన్నువధించియుండెనా ?

చారు—నాథా ! ఆతడు తమ్మువధించినపంగతి నిక్కువమే. కాని యీతండెట్లీసాధమున కరుదెంచెనో దెలియదు. తమ్ముగాంచి దుఃఖితనై తమపైబడి రోదనమొనరించితిని. అంత తమరు మేల్కొందిరి.

జయపా—(నవ్విగ) ఈమె నాగొనివచ్చిన యస్త్రకల సంతయుండెను గాజోలుచు. పరమేశ్వరియొసంగిన వరప్రభావంబున నీతడా యస్త్రకలనుండి పునరుద్భవించెనని దోచుచున్నది. (చారుమతి నే ప్రశ్నించిచూచెడగాక) తరుణిమణి ! ఏదీ నేనుగొనివచ్చిన మూట నిటుతెమ్ము ?

శారు—(బల్లచెంతకరిగి జూచి మూటలేకుండుటచే) నాథా! అట నున్నముల్లెను గొనివచ్చి యీబల్లపైనుందితిని గాని యిటు దది గాన్పించదు.

జయ—మిత్రమా! జయంతా! ఇన్నిదినములకుగదా! నినుజూడ గల్గితిని...నేకెంత సుదినము. ప్రియా! సేటికి నీమూలమున నాయనుగుమిత్రుని క్రమ్మరగాంచు భాగ్యమలవడినది.

జయం—జయవాలా! ఇదేమి యిట్లునుచుంటిని? నేను నాభార్యచే నెట్లు సరుకబడితిని? క్రమ్మర యిచటికెట్లు గాగలిగితిని?

జయవా—అనంగతులన్నియు మనము నావకాశముగా జెప్పకొందము. ప్రస్తుతము మనకు మహావాపకార మాచరించిన యీమెకు ధన్యవాదము లిప్పింపవలయును.

శారు—నాథా! తమరు నన్నగించుట లగ్గుగాదు.

జయ—ప్రియా! ఈ యానందమున కెంతటికిని నీవతిభక్తి యేగదా మూలకారణము. మిత్రమా! జయంతా?

గీ. వేశ్యనాటిన కలహాపు • బీజమిట్టె
దినదినాభివృద్ధిఁజూచు • దిన్ ఛలించి
అఖిలలోకైకమాతెయా • యంబవలన
పూర్ణముగ నశించె సుఖమిం • పొందునిరక.

జయంతా! మనచరిత్రాప్రబంధము ముగియవచ్చెను.

గీ. గణికతలపులతో నుప • క్రమణమొంది
నేడు పరమేశ్వరీకృపా • నీతవరము
చేత మనచరిత్రంబిట్లు • చెప్పరాని
ముదము చేకూర్చి పూర్ణత • బొందెగాదె.

జయం—సర్వసాఖ్యము లొనగూడినదిగదా! ఇంక మనకేమి గావలయును.

జయ—పరమేశ్వరివలన మనకు సర్వసౌఖ్యములను లభించిన ను
కేమి గావలయును. అయినను,

గీ. పతియైదై వంబుగాదమ ♦ భావమందు
నెంచి పూజించునతులెల్ల ♦ నెన్నగావి
సౌఖ్యములబొందుదుడుగాక ♦ జగతియందు
యీరీతిబాధలు కలుగక ♦ నెగడుగాక.

జయ—తథాస్తు.

(తేరవ్రాలును.)

మంగళము.

ఇది శ్రీరమారమణ చరణసేవాతత్పర హరితసగోత్ర పవిత్ర
మద్భూరివంశలతాంతర నరసమాంబా సోమనార్యపుత్ర
శ్రీరామమూర్తి నామధేయ ప్రణీతంబైన సంగీత
జయంత జయపాలము గర్వంబును సంపూర్ణము.

కృష్ణార్పణమః.

అనుబంధములు.

7వ పేజీ 24 పంక్తి తరువార జయపాలుడు.

వలదు వలదు హితము గనుముమిత్రమా !

జననిందకు లోనగుదుము మనమున నూహింపుమా ||వ||

చ|| గణికిను పిలిపింపగ | నిందకుదలంపగ

వలయు గాన | హితముబూని

మేలుకొనుచు | మేలుకనుమ ||వ||

16వ పేజీ 14 పంక్తి తరువార జయపాలుడు.

ప|| కనిగిరింపవలయునో | యువరాజచంద్ర

యెడబాసిన యెడ | నిలువజాలనిక!

చ|| 1. చిరమైత్రి నిటుల | జెడనాడదగదు

మనవిని గొనుమా | కోపమువీడినన్ ||కని||

(జయంతుని వచనమైన తరువార.)

2. నీపాదములాన | నిక్కమాడుచుంటి

కరుణజూడకున్న | గతియెలేదునాకు ||క||

16వ పేజీ 28 పంక్తి తరువార జయపాలుడు.

హతవిధి ! హతవిధి !! హతవిధి !!!

కారణంబులేక మాకు | వైరముగల్గించితే ||హత||

చ|| ఏపాపంబెరుగనట్టి హితుల నిటులగాసివెట్ట

పాడియానటంచు | భావమానకా దలచితే ||హత||

20వ పేజీ 18 పంక్తి జయంతుడు.

ప|| చెలియేలా | యీలీలా | జాలముసేయగమేలా

మారునియానన్ | బాయనునిన్నిక

కోపముమానుమ | కూరిమిబాధుము
అధరమునఁగి న | న్నాదరింపుమి
అంచయాననే | పెరవాడనటే|

26వ పేజీ 14 పంక్తి తరువాత జయపాలుఁడు.

హతవిధీ నామదినేడదియేమో కలతజెందెను |
కారణమింతైనలేక కనులజేట నిదురరాదు
యేమికిడుగలుగునో | యెఱుగరాదు నుంతైన | హత|

29వ పేజీ 20 పంక్తి తరువాత వెంకడు.

ఎందుకీయెవ్వారం | యెల్లిపోయె బేగిపిల్లా
కూంతైనచుకంనేక | కూకుండలేనిక | ఎం|

1. చుక్కొడిచినదాకాను | సూపిసూసియినుగెత్తి
కన్నాడుసుకుకూకున | కావడపు కావడపు | ఎం|
2. బేగిబేగొత్తానని | పెద్దపెద్దమాటలాడి
అద్దరేతిరై సకాని | ఆగుపించకపోతాపు | ఎం|

34వ పేజీ 28 పంక్తి తరువాత జయపాలుఁడు.

ప| ఎట్టిచెడుగు చేసినావె | కులటా|
పూజనేయదగిన నాథు | పొలియింపగదగునా|
పాలవంటి కులమునెల్ల | పాడుచేసి విటునిగూడ
నిటులనాథునిచేజేతుల | నిందకోర్చి జంపితివె|

49 వ పేజీ 23 పంక్తి తరువాత జయపాలుడు.

ప॥ ఓమహేశా! స్వప్రకాశా!

అ॥ సుజనబోషణా! భక్తచాలనా॥ ఓ॥

1. హితులనిటుల వేరువరచి । నలయించుట భావ్యమా
ననుగూడను గొనిపోమ్మిక । నిలువజాల నీభూమిన్॥ ఓ॥

2. అఖరహితుని నాదుసఖుని । చెంతజేర్చి బ్రోవుచుయ్య
శరణుగోరు వాడనై ననన్ । పరమకృపను గనుగొను॥ మో॥

42 వ పేజీ 18 పంక్తి తరువాత జయపాలుడు.

ప॥ దేవాదిదేవా । దివ్యప్రభావా
సురాసురులక । గోచరుండవై
చరాచరంబుల । బరిపాలించెడి॥

(నాకి) సృష్టిస్థితిలయకారణ కారణా
నిర్వికారప్రభూ, నిత్యసంకల్పహృదయా॥

62 వ పేజీ 12 వ పంక్తి తరువాత చారుమతి.

ఈ....యోగమార్వజాలనే.....నేనీ॥ ఏ॥

ఓర్వజాలనే.....ఈవియోగభరమిక॥

ప్రాణనాథా. దర్శనంబు

కూడిమిలో. గాంచనైతి

యేమిసేతు. నెటులసైతు

మారుబారికోర్వజాల॥

సాటివారి. తోడనుఖము

గాంచనైతి. కుదుచుంటి

వ్యర్థమయ్యె- నాదుజన్మ

కటాభరింప- జాలనింక॥

79 వ పేజీ 16 వ పంక్తి తరువాత చారుమతి.

ప॥ చరితార్థత నొందితిగా॥ నే॥

1. మహాయోగి జనవాంఛితమైన । శర్వాణిని కనులారగ ।

గనుటవలన॥ చరి॥

2. కనుగొని దయచే । వరములగై కొని । ఘనముదమందగ

గలుగుటవలనన్॥ చరి॥

81 వ పేజీ 6 వ పంక్తి తరువాత జయంతుఁడు.

హితుడంచును । మదినెంచని । తుంబనొంచెదన్

వరసతులను గవయనెంచు । పాపాత్మునినొంచెదన్

పాపమునుచునెంచబోక । హితునినతిని గూడినట్టి

పాపాత్ముని దుర్మదాంధు । పాణంబుల దీసెదన్॥

మం గ శం.

(నమాజికులందరు కలసి పాడెడిది.)

హారతిజయఁబయ । హారతిదయతోడ కాల్గితై కొనుమా॥

ధరణిలోన నలరెడు జనముల జయమునకై । హా॥

సంకల్పాభయ కల్పితభక్త కల్పవల్లీ

నత్కృపారసముచల్లీ । తల్లీ॥ హా॥

నం పూర్ణ ము.

సమగ్ర తాత్పర్యములు మూలము

మొదటి పాఠము	0-12	పాఠము దోషాభ్యాసం	0-12
మొదటి పాఠము	1-0	కంఠరచన.	0-12
మొదటి పాఠము	0-8	రసీకజనమనోభిరామం	0-12
మొదటి పాఠము	0-12	కృష్ణగారనైవేద్యం	1-0
శ్రీరామచంద్రాష్టకం తీర్థ.	0-12	భక్తచింతామణి (వ.మ.)	0-8
మొదటి పాఠము తీర్థ.	0-8	సంధ్యాకందనం తీర్థ.	0-8
శ్రీకృష్ణార్జునసృతం తీర్థ.	0-12	శ్రీరామకర్ణామృతం తీర్థ.	0-12
కీర్తనాపరిణయం	1-0	విజయవిలాసం	0-8
మొదటి పాఠము	0-12	అమృతరసోత్తర రత్నములు	1-0
పాఠము తాపహరణం	0-12	రాజశేఖరచరితము	0-12
మొదటి పాఠము	0-1	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యము	1-0

వైద్యగ్రంథములు

మొదటి పాఠము	0-8	సహజేంద్రభూషణైద్యం	0-8
మొదటి పాఠము	0-12	మృత్యుశాస్త్రము	0-8
మొదటి పాఠము	0-8	అశ్వలక్షణసారం	0-12
మొదటి పాఠము	0-8	చికిత్సారత్నము	1-0
మొదటి పాఠము	0-12	సమైద్యజీవనము లోలంబ	0-8
మొదటి పాఠము	0-8	రాజీయం	0-8
మొదటి పాఠము	0-8	వైరాగిచిట్కాలు	0-8
మొదటి పాఠము	0-8	నలభిమహాకావ్యం	0-8
మొదటి పాఠము	1-0	(హరిత వక్త్రము వగైరా)	1-0
మొదటి పాఠము	0-8	గృహనైద్యచికిత్సాసారము	0-12
మొదటి పాఠము	0-8	శివో 2వ భా.	0-12
మొదటి పాఠము	0-12	అనుభవమంబరి	0-8
మొదటి పాఠము	0-12	భవ్యంతురీ విజయం	0-12
మొదటి పాఠము	0-8	భవ్యయోగరత్నాకరం	0-8

శ్రీమద్భగవద్గీత సమగ్ర తాత్పర్యములు మొదటి పాఠము, రాజమహేంద్రవరం

నవలలు—పరిశోధకనవలలు.

పంజాబు మొలలు	రు.	0-12	విషవ్యాధుడు	1- 0
పీతా		0-12	టోపివాను కామిక్	0- 0
చదువుకొన్న భార్య (Educated wife)			వలపురాణి	0-12
		0-12	దొంగలనాయకుడు	0-12
శక్తి కుమారి		0-12	అర్ధరాత్రుపువంత కి హత్యలు	0-12
అయిదులక్షలరూపాయలు		0-12	లోకాభిరామాచార్యులకామిక్	0- 0
అల్లూరి సీతారామకావచరిత్ర		0- 6	పరిశోధన	0-12
రిమానుండరి		1- 0	మోహనీకావచన	0-12
హరింతాయి		0-12	డిటో రెండవభాగము	0-12

కథలు—చరిత్రలు.

శ్రీనాథకవి చరిత్ర	0-12	మహాపతివ్రతల కథలు	1- 0
భోజకాళివాను కథలు	0-12	పండ్రెండురాజుల కథలు అను	
భట్టవీరమూర్తుల కథలు	1- 4	శ్రీకృష్ణబోధామృతం	0-12
గుఠాబకావలి కథలు	0-12	కుకనవ్రతకథలు	0-12
తెనాలిరామకృష్ణకవి చరిత్ర	0-12	మదనకామరాజు కథలు	0- 0

శృంగారగ్రంథములు.

పడకటిండినుచ్చట్టు	0-12	మన్మథసామ్రాజ్య అను	
శతీపురుషరహస్యములు	1- 0	కళాకాస్త్రురహస్యములు	0-12
శృంగారపద్యములు		అంతఃపురరహస్యాలు	0-12
రౌతెటదృశ్య ఉపయోగము	0- 4	మోహరేఖలు అను రౌతెటదృశ్య	0-12

టీకాశతకములు.

బాలరాజుచారణం టీక.	0- 2	మమశీకరణం టీక	0- 2
కౌన్సెలరకరణం ,,	0- 4	శరసింహకరణం ,,	0- 4
మమశీకరణం ,,	0- 2	కృష్ణకరణం ,,	0- 2
వేమనకరణం ,,	0- 2	దాశరథీకరణం ,,	0- 4
గజేంద్ర మోక్షం ,,	0- 6	దక్షిణీకరణం ,,	0- 6
కాళనాథీశ్వరకరణం ,,	0- 6	శివానందలహరి ,,	0- 6

కొండపల్లి వీరబొంకయ్య, శ్రీసత్యనారాయణ బుక్స్, డి.వి., కాజుపల్లి.

